Milliyet
ÇOCUK
14 Nisan 1980 ● Sayı:15 ● 20 Lira

Her hafta
Milliyet
ÇİZGİ-ROMAN
dergisi
armağan ediyoruz

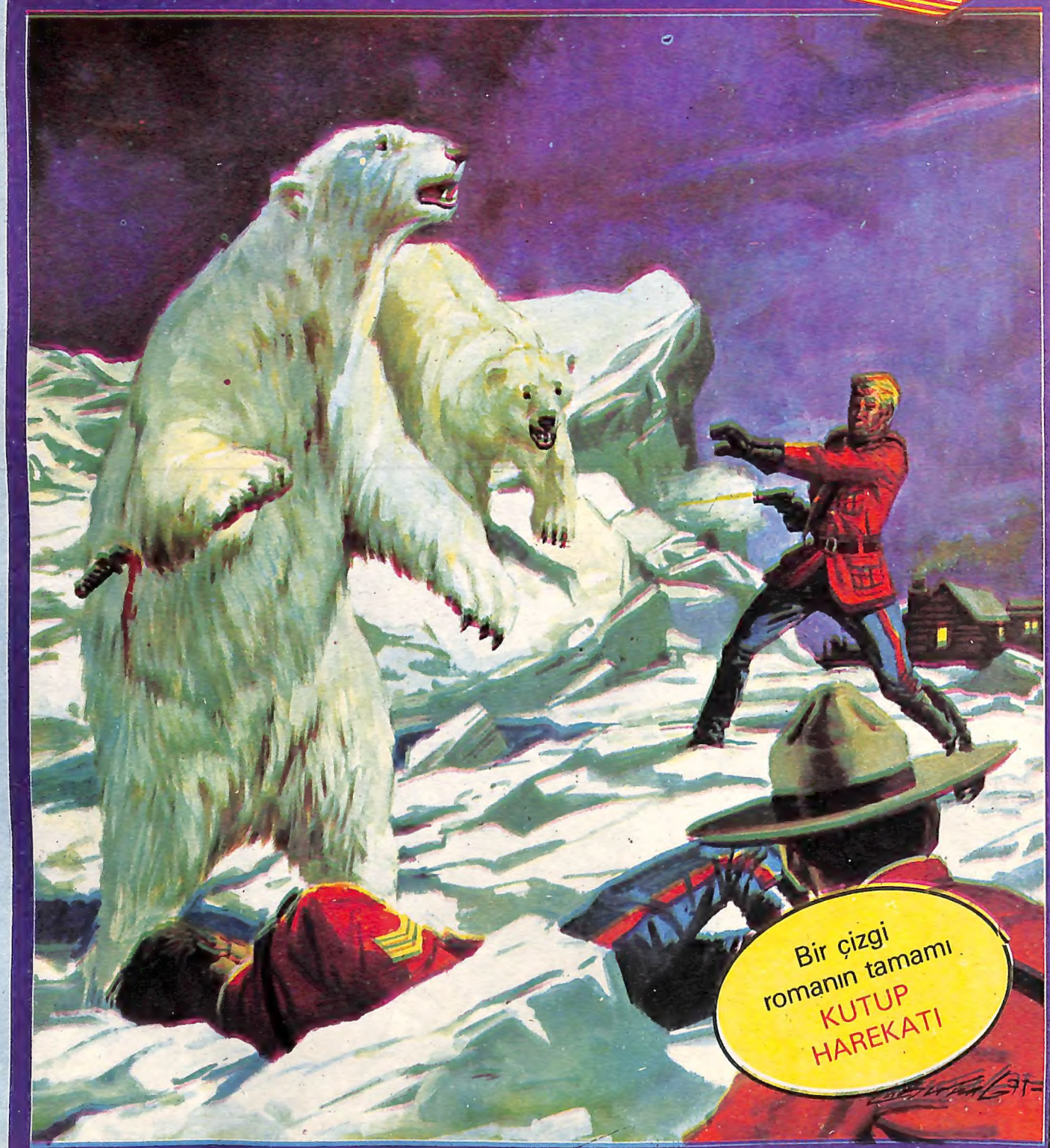

Bir çizgi
romanın tamamı
KUTUP
HAREKATI

TEMEL REİS

ÇİÇEK

İŞTE GELİYOR SEVDİĞİM!
AŞKIN GÖZÜ KÖR OLSA DA BEN SEVİYORUM ONU.

AH! HARİKA BİR ŞEY! BANA BİR ÇİÇEK GETİRDİN...
PAPATYA..

BASİT BİR ÇİÇEK AMA ÇOK ROMANTİK.
ONU YOLUN AŞAĞISINDAN KOPARDIM..
SNIFF!

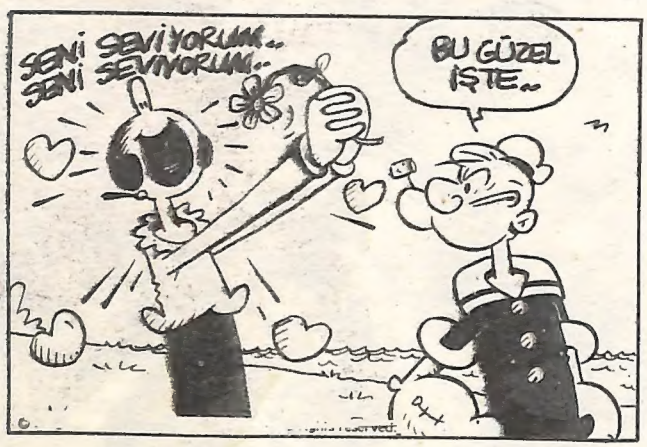
SENİ SEVİYORUM.. SENİ SEVİYORUM..
BU GÜZEL İŞTE..

GÜZEL Mİ DEDİN?
BÜTÜN SÖYLEYECEĞİN BU MU? SANA OLAN BÜYÜK AŞKIMI SÖYLEDİM DUYMADIN MI?
?
HA?

DAHA BİR ŞEYLER DE SÖYLEMELİSİN!.

?
?
?
?
DOĞRU.. KAYIĞI BOYAMAM İÇİN BANA YARDIM EDER MİSİN?
10-29
BUD SAGENDORF

Milliyet
ÇOCUK
DERGİSİ

Pazartesi günleri yayımlanır

14 Nisan 1980

1980 / Sayı 15 / Sıra 359

Sahibi:
Milliyet Yayın A.Ş. adına
ERCÜMENT KARACAN

Genel Yayın Yönetmeni:
ÜLKÜ TAMER

Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni:
GÜL ÖNET

Teknik Yönetmen:
MEHMET İLKORUR

Adres:
MİLLİYET ÇOCUK DERGİSİ
Milliyet Yayınları
Basın Sarayı
Cağaloğlu
İstanbul

Abone ve Satış için Başvuru Adresi:
MİLLİYET GAZETESİ
Satış Servisi
Cağaloğlu
İstanbul

Abone Koşulları:
1 yıl: 1014 TL
6 ay: 507 TL
Uçakla:
1 yıl: 1092 TL
6 ay 546 TL
Yabancı ülkeler için ayrıca posta ücreti eklenir

Dizgi:
Milliyet Yayınları

Baskı:
Milliyet Ofset Tesisleri

Türkiye'de satış fiyatı:
20 TL
Kıbrıs'ta satış fiyatı:
25 TL

bizden size

SEVGİLİ çocuklar yeni bir haftada hepinize esenlikler dileyerek sözlerimize başlayalım. Gelecek hafta içinde, "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı"nı kutlayacağız. Gelecek sayımızda ilginizi çekeceğini umduğumuz yazılar, şiirler, öyküler yayımlayacağız. Bu arada yarışmamızın sonuçlarını da açıklayacağız. Tahminlerimizin üzerinde ilgi gören yarışmamızın sonuçlanması için, büyük bir ekip günlerce çalıştı çabaladı ve bu denli güzel yapıtlar arasından bir seçim yapmanın güçlüğünü yaşadı. Sonunda şöyle bir karara varıldı: Birinciden beşinciye dek ödüllendirmenin yerine "Başarı" ödülü olarak on yapıta ödül verilmesi... Gelecek hafta size, Resim, Karikatür, Öykü ve Şiir dallarındaki on'ar arkadaşımızın adlarını açıklayacağız.

UÇURTMA Şenliğinin de böylesine büyük bir ilgi görmesi bizleri çok sevindirdi. Afyon, Antalya, Ankara, Burdur, Ceyhan, ve İstanbul Belediyeleri şenliğe olağanın üzerinde bir ilgi gösterdiler Gelecek haftadan başlayarak size Türkiye'nin nerelerinde toplanacağımızı açıklayacağız. Bazı Belediyeler de özel ödüllendirme yapacaklar. Bunları ve gereken diğer bilgileri 11 Mayıs'a dek size bildireceğiz.

Sulhi Dölek

BU haftaki öykünüz Sulhi Dölek'ten: "Bir Kış Öyküsü." Dölek'in öykülerini severek okuduğunuzu biliyoruz. Bunu da seveceksiniz.

BU hafta "Tele—Yunus" yok. Ülkü Tamer, yoğun işlerinden baş kaldırabildiği zamanlar size gene bu sevimli yaramazın öykülerini anlatmayı sürdürecek.

Hepinize başarılar, esenlikler sevgili çocuklar...

OKURUN SESİ

● **GAZİ ÖZDEN** *(Çankırı):* Dergimizi severek okuyorum. Test sorularına daha çok yer verirseniz sevinirim. Ayrıca Pembe Panter'i yayınladığınız için teşekkür ederim.

● **BARIŞ AYDENİZ** *(K. Deniz Ereğli):* Dergimizi çok beğeniyorum. Çeşitli güldürü dizileri yayınlayabilir misiniz?

● **ÖNER ALTINSOY** *(Konya):* Pullar hakkında bir katalog yayınlayabilir misiniz?

● **MÜŞERRET ÇILDIR** *(İstanbul):* Dergimizi çok beğeniyor ve her hafta alıyorum. Kakmacılık, oymacılık, hattatlık ve minyatürler hakkında aydınlatıcı bilgiler verir misiniz?

● **EGE PEREMECİ — AHU USTA** *(İstanbul):* Biz İstanbul Konservatuvarı bale bölümünde öğrenciyiz. Dergimizi çok beğeniyoruz. Bale sanatı ve bale tarihiyle ilgili bilgiler edinmek istiyoruz.

● **TAYFUN ERSOY** *(Ankara):* Dergimizde Tenten, Red Kit, Sipru gibi çizgiromanları yayınlarsanız daha çok memnun olacağız.

● **MUSTAFA GÜNAY** *(Akhisar):* Dergimizi okuyor ve çok seviyorum. Edebiyat konularına daha çok yer verebilir misiniz?

UZAY ÇOCUKLARI TEMBELLER GEZEGENİ

HA-HA MUY...

...EN NÖBETÇİ-YİM. ONLAR UYUYORLAR BEN BEKLİYO-RUM...

HA-HA-HAAA! Hİ-Hİ-Hİİ! NÖBETÇİYE BAK UYANDI-RANA KADAR CANIMIZ ÇIKTI!

NE BİÇİM NÖBET BU? KULAĞINA BAĞIRDIM, ZOR UYANDIN..

GERÇEKTEN UYUSAM, HİÇ UYANDIRAMAZDI-NIZ.. DENEYİN BAKA-LIM, ÖTEKİLERDEN BİRİ BİLE UYANACAK-MI?

EVET DENEDİK. SENDEN BAŞKA-SINI UYANDIRA-MADIK...

YAA İŞTE BÖYLECE NE KADAR UYANIK BİRİ OLDUĞUMU ANLADINIZ...

TANIŞALIM BAYIM.. BENİM ADIM BİLGİN.

TANIŞTIĞIMIZA SEVİN-DİM BAYIM. BENİM ADIM DA UYANIK!

UYANIK MI? KİMİN AKLINA GELDİ SİZE BU ADI KOYMAK. BİR TERSLİK VAR BU İŞTE...

İÇLERİNDE EN UYANIK BENİM. BURADA BENDEN BAŞKA HİÇ KİMSE AÇIKMADIKÇA UYANMAZ...

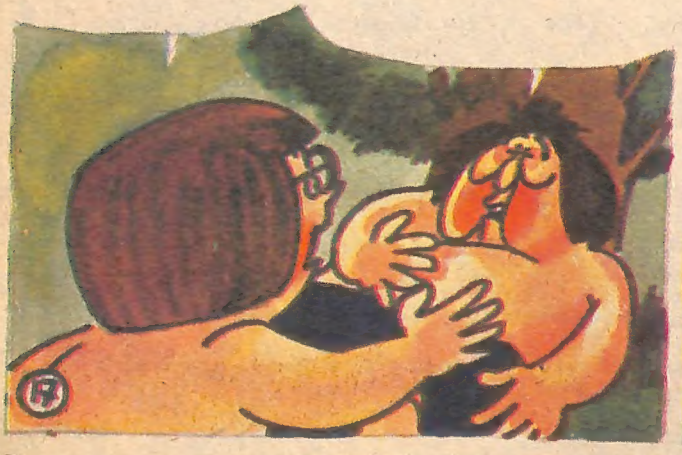

PEKİYİ SAYIN UYANIK SİZ NASIL BESLENİRSİNİZ?

ŞU GÖRDÜĞÜNÜZ YEMİŞLERLE. HEM ÇOK KALORİLİDİRLER HEM DE HER ÇEŞİT VİTAMİNLERİ VARDIR. BİR TEKİ İNSANI BİR HAFTA TOK TUTAR...

YA GİYSİLERİNİZ?

ONLAR BİR ÇEŞİT BİTKİDİR.. DOĞDUĞUMUZ ZAMAN SARAR ANALARIMIZ, BİZİMLE BİRLİKTE BÜYÜRLER HİÇ ESKİMEZLER...

NASIL YIKANIRSINIZ?

BAZI GÜNLER YAĞMUR YAĞAR. AĞAÇLARLA BİRLİKTE YIKANIRIZ.

NE BİÇİM YAŞAM BU? SİZ HİÇ ÇALIŞMAZ MISINIZ?

ÇALIŞMAK MI? O DA NE DEMEK?

ÖRNEĞİN, KIŞIN SIĞINACAK BİR EV İSTERSİNİZ. BUNU YAPMAK İÇİN DE ÇALIŞMANIZ GEREKİR...

KIŞ MI? BU KELİMEYİ İLK DUYUYORUM. BURADA ISI HEP AYNIDIR.

KALKIP YÜRÜYEMEZ MİSİNİZ SAYIN UYANIK? BAKIN AYAKLARINIZ VAR!

YÜRÜMEYİ HİÇ DENEMEDİM, AYAKLAR YÜRÜMEK İÇİN DEĞİL, UYURKEN UZATIP RAHAT ETMEK İÇİNDİR..

ÇALIŞMAK NEDİR BİLMİYORSUNUZ... GARİP İNSANLARSINIZ DOĞRUSU!

ÇALIŞMAK DEDİĞİNİZ BİR TAKIM HAREKETLER YAPMAKSA, BUNA HİÇ GEREK YOK.. GÖRDÜĞÜNÜZ GİBİ YAŞAMIMIZI SÜRDÜRECEK HER ŞEY ELİMİZİN ÜCÜNDA..

BİZİM İÇİN ÜZÜLMEYİN SAYIN BİLGİN. DÜŞÜNEMEYECEĞİNİZ KADAR ÇOK MUTLUYUZ. İZNİNİZLE BİRAZ UYUYACAĞIM...

UYUYUN SAYIN UYANIK.. UYUYUN BAKALIM..

NE DÜŞÜNÜYORSUN SEVGİLİM ?

BAKSANA MUTLUYMUŞLAR. BUNLARINKİ DE BÖYLE BİR YAŞAM İŞTE. KARIŞMAYA HAKKIMIZ YOK..

HEP BÖYLE TEMBEL TEMBEL YATACAKLAR MI ? NE BİÇİM İNSAN BUNLAR ?

İNSANA BENZEYEN BİR ÇEŞİT BİTKİ DE DİYEBİLİRSİN. HAVDİ GENE GELDİĞİMİZ KIYIYA DÖNELİM..

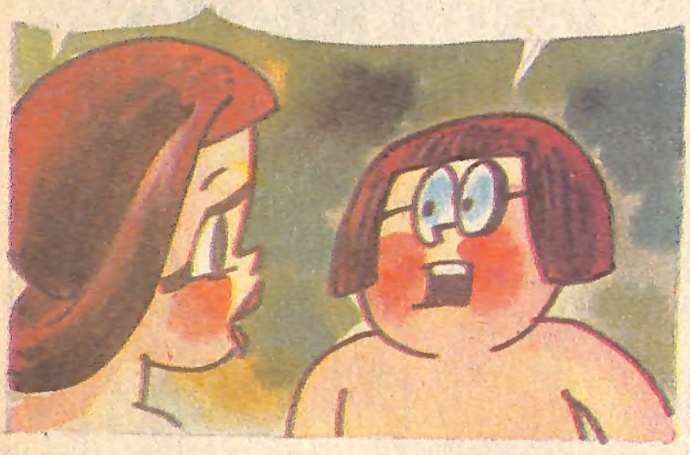

BU SIRADA MANTAR..

BABA SIKILDIM BU GEZEGENDEN... BU KADAR ÇOK TEMBELİN BULUNDUĞU BİR YERDE DURMAYALIM ARTIK..

OLUR YAVRUM. MANTAR GÖTÜRSÜN BİZİ..

UMARIM KIYIYA İNMİŞ BEKLİYORDUR.

KAYBOLDUM.. BİR KEZ DAHA KAYBOLDUM. BENİM YÜZÜMDEN ÖMÜRLERİ BOYU O GEZEGENDE KALACAKLAR.. BULAMAYACAĞIM O GEZEGENİ..

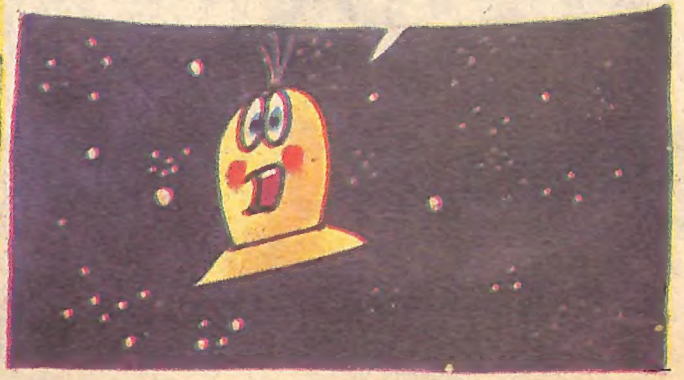

BAŞKA BİR UZAY ARACI GEZEGENE YAKLAŞIYORDU..

HEY, KAPTAN.. ŞU İŞARETLERE BAK!

EVET YAKINLARDAKİ BİR GEZEGENDE ALTIN MADENİ VAR..

İŞTE ŞU GEZEGENDEN GELİYOR SİNYALLER..

İYİ ORAYA GİDELİM..

NE BİÇİM VER BURASI, NEREYE BAKSAN SU GÖRÜYORSUN!

YAZIK, ALTINLARI DENİZİN DERİNLİKLERİNDEN ÇIKARMAMIZ OLANAKSIZ...

ŞURAYA BAK! BİR ADA...

YAŞASIN SİNYALLER O ADADAN GELİYOR..

ALTIN MADENİNİN YERİNİ SAPTAYABİLDİN MI?

EVET ŞU AŞAĞIDAKİ ORMANDAN GELİYOR.

ORMANIN KENARINA İNİYORUM KAPTAN..

İYİ.. HEMEN İŞE GİREŞİRİZ..

DEVAM EDECEK

ÖYKÜ

BİR KIŞ ÖYKÜSÜ

SULHİ DÖLEK

UZUN bir kışı yeni geride bıraktık. Birçok yerde ağaçlar daha çiçek açmaya başlamadı bile. Ama artık çok sürmez. Yakında güneş, göz kamaştıran bir süs gibi durmayı bırakıp ısıtmaya başlar yeryüzünü. Bahar gibisi yok. Toprak canlanır, ağaçlar yapraklarını giyinir, kuşlar şarkılarını bıraktıkları yerden sürdürür, ortalık erken aydınlanıp geç kararmaya başlar.

Bahar çok güzeldir gerçekten.

Yine de ben bugün size bir kış öyküsü anlatacağım. Belki anımsayacaksınız: Geçtiğimiz kışın ortasında da bir yaz öyküsü anlatmıştım. Bunları terslik olsun diye yapmıyorum. İnanın aklımdaki kış öyküsünü anlatmak için gelecek kışı bekleyemeyeceğim.

Sözünü ettiğim öykünün geçtiği gün, hava çok soğuktu. Yalnız dışarısı değil, çoğu evlerin içi de soğuktu. Yakıtsızlıktan kaloriferler ısıtmıyor, odun ve kömür bulmak çok güçleştiği için sobalar yanmıyordu. Bir gün önce yağan kar yollarda donmuştu ve bunun üstüne yeniden ince taneli bir kar yağıyordu. İnsanlar üşümemek için gidecekleri yere hızlı hızlı gitmek istiyorlardı ama, düşmekten de korktukları için yavaş yavaş yürüyorlardı.

Kış öyküleri hüzünlü olur genellikle. Çünkü kışın yoksulların işi epeyce zorlaşır. Yazın bir gömlek ve bir pantalonla rahatça gezilebilir ama, kışın kalın giyecekler gereklidir. Yazın sebzeler, meyveler bol ve ucuzdur. Oysa kışın kimi zaman ekmek bulmak bile güçleşir. Evet, kış öyküleri hüzünlüdür genellikle.

Ama hüzünlü olmayan kış öyküleri de vardır.

Sözünü ettiğim çok soğuk kış gününde adamın biri, bir duvarın dibinde durmuş kaval satıyordu. Bir yandan kaval çalıyor, kaval çalmaya ara verdikçe de "Kavallarım var," diyordu. "Güzel kavallarım var. Her eve gerekli. Herkese gerekli..."

Kavalı çok güzel çalıyordu ama, benim ilgimi kavalın sesi değil, adamın söyledikleri çekti. Neden her eve, herkese bir kaval gerekli olsun? Bu soğuk havada kim düşünürdü kavalı? Kaval insanın temel gereksinimlerinden biri değil ki! Havasız, susuz, yiyeceksiz yaşayamazsınız ama, kırk yıl kavalsız kalsanız yine de yakınmak aklınızdan bile geçmez belki.

Kavalcının sözleri benim gibi başkalarının da ilgisini çekmişti. Kısa sürede adamın çevresinde birçok insan toplandı. Aralarında gençler, yaşlılar, iyi giyimliler, yoksul giyimliler, çocuklar, kadınlar, şişmanlar ve zayıflar vardı. Kimi işine, kimi okuluna, kimi pazara, kimi de evine gidiyordu. Kavalcının söylediklerini duyanlar, durup kulak vermeden edemiyorlardı. Kalabalık gitgide büyüyordu. Yüzlerde gülümsemeler vardı. Dondurucu rüzgarı, ince ince savrulan karı, işini gücünü unutmuştu herkes. Kadınlar, erkekler ve çocuklar, kavalcının söylediklerini dinlerken alaylı bakışlarını gizlemeye gerek bile duymuyorlardı. Çoğu, kavalcının biraz şey olduğunu – nasıl söylemeli? – biraz kafasından rahatsız olduğunu düşünüyordu besbelli. Herkes bakıyor, dinliyor, ama kimse para verip kaval almaya kalkmıyordu.

"Her eve gerekli bunlar," diyordu kavalcı. "Herkese gerekli."

"Bu adam düpedüz deli!" dedi kadının biri. "Herkese kaval gerekliymiş! Amma da gülünç!"

"Gerçekten de öyle," dedi bir adam. "Sanki her şeyimiz tamam, bir kavalımız eksik..."

"Böyle konuşmayın," dedi kavalcı, yumuşak bir sesle. "Benim kavallarımın çözemeyeceği sorun yoktur. Çok marifetlidir bu kavallar."

"Çok marifetliymiş!" diye dudak büktü bir başka adam. "Kaval değil, sihirli değnek sanki... Eğer kavalların böyle marifetliyse, çal da şu eksik olan aklın tamamlansın."

Bu sözler üzerine koro gibi bir ağızdan gülmeye başladı kalabalık. Kahkaha atanlar bile vardı. Ne yalan söyleyeyim, ben bile güldüm galiba.

"Eğer kavalın o kadar marifetliyse, çal da şu soğuktan morarmış ellerin ısınsın biraz," dedi bir kadın. Mantosunun kürklü yakasını iyice kaldırmıştı.

Kalabalık yeniden gülmeye hazırlanıyordu ki, kavalcı elini havaya kaldırıp herkesi susturdu. Sonra da, benim önceden hiç duymadığım güzellikte bir hava çalmaya başladı. Elimde olmadan gözlerimi kapadım. Yemyeşil çayırların ortasındaydım. Ilık bir yel, çobanın gölgesinde oturup kaval çaldığı incir ağacının kokusunu taşıyordu. Sürüden ayrılan kuzuları geri döndüren köpek kocamandı. Renk renk binlerce kelebek, renk renk binlerce çiçeğe konup kalkıyordu.

Kavalcı kavalını dudaklarından çekti. Kalabalık gülmüyordu artık.

"Tuhaf şey doğrusu," dedi kürklü kadın. "Anlam vermek zor ama, bu kavalda bir şeyler var gerçekten. Sanki bir an buradan çok uzaklara gittim."

"Herkese gerekli bu kavallardan," dedi kavalcı yumuşak sesiyle.

"Ne demek herkese gerekli?" dedi yeni gelen bir adam. İki yanındaki insanları dirsekleyerek öne doğru ilerlemeye çalışıyordu. "Kaval karın doyurur mu kardeşim? Müzik mi daha ge-

rekli, yoksa ekmek mi?"

Kavalcı kavalını dudaklarına götürüp hafifçe üfledi. Sonra gözlerini yumdu ve üflemeyi sürdürdü. Yumuşacık bir bulut gibiydi sanki çıkan sesler. Onca insanı tüy hafifliğiyle kucakladı. O soğuk kent sokağından uzaklaşıp sıcak bir köy evine geldik hep birlikte. Yağı alınmış köpüklü ayranın tadını, yeşil soğanın kokusunu, tandır ekmeğinin arasına konmuş tuzsuz beyaz peynirin doyuruculuğunu çoğumuz hiç tanımıyorduk. Kimimizse tanıyorduk da, anılarımızın çok derinlerinde kalmıştı bütün bunlar.

Kavalcı kavalını dudaklarından çekince, güzel bir düşten ansızın koparılmış gibi şöyle bir silkindik hepimiz. Ne söyleyeceğimizi bilemiyorduk.

"Masal gibi..." dedi bir çocuk. "İnanılmaz bir şey bu!.."

"Herkese gerekli," dedi kavalcı. "Her eve gerekli."

Yaşlı bir adam, duygularına ortak olduğumu bilerek baktı yüzüme. "Bu kavalda olağanüstü bir güç var," dedi. "Bütün mutsuzluklara çare olduğuna inanası geliyor insanın."

Kavalcı bir kez daha çalmaya başladı kavalını. Bu kez daha istekli, daha canlı, kendi benliğinden bir şeyler koparıp kavalın sesine katmaya çalışarak çalıyordu. Kavalın deliklerinden geçiyordu kavalcı, müzik olup havaya yayılıyordu. İşte o zaman her şeyi gördük. Yeni biçilmiş buğday saplarının kokusunu kokladık. Toprağa düşen ter damlasının bir zeytin dalı olup büyümesini izledik. Suyun döndürdüğü değirmenin ivecenlikten uzak, ama yine de düzenli gıcırtısını dinledik. Emek vermenin, emeğin karşılığını almanın güzelliğini yaşadık. Var olanı hakça paylaşmanın mutluluğunu içimizde duyduk.

Kavalcı kavalı ağzından çekti.

Soğuk bir yel esiyordu. İnce ince savruluyordu kar taneleri. Ve biz, kentin dört yanından gelmiş genç ve yaşlı birçok insan, orada durup kavalcıya baktık.

"Herkese gerekli," dedi kavalcı. "Her eve gerekli."

Hepimiz birer tane aldık.

Ötekilerin kavallarıyla neler yaptıklarını bilmiyorum ama, ben kendiminkiyle baharı getirmeye çalışıyorum.

Bakın çevrenize. Erik ağaçlarının çiçek açtığını görebiliyor musunuz?

Biraz daha yakından bakın, ve dinleyin...

halit kıvanç
SİZLERLE

ÜÇ BUÇUK DAKİKA

BİR gün merak etmiştim. Hiç üşenmedim. Bıraktım öteki işlerimi.. İstanbul'da Kadıköy'e, Haydarpaşa'ya giden vapurların yanaştığı Karaköy iskelesine gittim. Beklemeye başladım. Elimde de saat... Bir vapur yanaşıyor. Daha iskele verilmeden atlayan çıkıyor mutlak bir iki kişi.. Hah işte, onlar atladı mı saatime bakıyorum. Vapurdan en son çıkan yolcuyu görünce de saate bakıyor, arada geçen zamanı hesap ediyorum. Bir vapur.. İki vapur.. Üç vapur derken.. Tam altı vapurun iskeleye yanaşmasında yaptım bu işi... Sonunda elde ettiğim süre, "üç buçuk dakika" idi. Evet sadece "üç buçuk dakika"...

Ne miydi bu üç buçuk dakika? Vapurdan, daha iskele verilmeden, hayatını tehlikeye atarak ilk fırlayan yolcu ile ağır ağır yürüyerek çıkan son yolcu arasındaki fark. Aslında bu "üç buçuk dakika", yaşamla ölüm arasındaki yakınlıktı. Çünkü kaç kişi böyle acele yüzünden denize düşmüş, kaç kişi vapurla iskele arasında sıkışıp kalmış, kaç kişi bu nedenle hayatını kaybetmişti. Demek ki bu üç buçuk dakika, vapurla iskele arasında sıkışıp ölmeyi göze almanın karşılığıydı.

Yaşamla ölümü birleştiren köprü, aslında bir soluk alımı kadar kısadır. Fakat insanın dikkatli davranması, tehlikelere karşı önlem alması, bu köprüyü uzatır, insanın soluk alacağı günleri çoğaltır. Ama vapurdan üç buçuk dakika erken çıkma uğruna hayatı ucuzlatanlar da oluyor işte...

Renkli trafik ışıklarında da buna benzer durumlar çok.. Yeşili beklemeden gaza basan şöför ya da kırmızı sönmeden arabaların arasına atılan yaya, vapurdan üç buçuk dakika önce çıkan yolcudan farklı mı? Onlar da hayatını ucuzlatanlardan... Özellikle şehirler arası yollardaki kazaların çoğunda arabaların birbirini sollaması önemli etken oluyor. Böylesine tehlikeli bir sollama ile kazanılan süre ise, üç buçuk dakika bile değil..

Ve bilir misiniz çocuklar, vapurdan hayatını tehlikeye atıp üç buçuk dakika önce iskeleye atılan kişi gider kahveye.. Oturur boşuna.. Vakit öldürür, durur.. Kağıt oynar, oynayanları seyreder.. Ya da yolda rastladığı bir ahbabıyla gevezeliğe dalar. Nice üç buçuk dakikaları harcar, durur.

Söylediklerime şöyle bir kulak verin!. Şuraya buraya gittiğinizde de doğruluk derecesini bir araştırın!. Göreceksiniz ve bana hak vereceksiniz.

Gene kısacık zaman kazanmak uğruna yapılan büyük bir hata var. Korkarım sizin içinizde de bu hatayı yapanlarınız oluyor. Karşıdan karşıya geçerken dikkatsizlik etmek!... Hele bir taşıttan inince.. Diyelim, otobüsten indiniz. Otobüsün önünden çıkıp hemen karşıya koşuyorsunuz bazan... Oysa otobüsün öte yanından hızla gelen bir başka taşıt olabilir. Sizin böyle dikkatsiz çıkacağınızı tahmin etmeyebilir.

Bu hafta şöyle sert bakışlı, çatık kaşlı bir ifade ile mi konuştum? Eeee doğru söylediğinde herkes öyle görünür. Ben de son günlerde renkli trafik ışıklarındaki aşırı dikkatsizlik karşısında, hiç değilse sizleri uyarmak istedim. Bu ülkenin yarını olan siz küçüklerin, bu memleketi gerçekten yaşanır bir belde güzelliğine getirmenizi diliyorum.

Sanırım bundan böyle vapurdan çıkarken, otobüsten inip karşıdan karşıya geçerken, trafik ışıkları önünde kırmızının sönüp de yeşilin yanmasını beklerken... Hep ben geleceğim hatırınıza... Umarım, böyle olmasını.. Umarım o anda beni hatırlamanızı, daha doğrusu bu yazıyı hatırlamanızı... Haydi yazımızı tatlı bir karşıdan karşıya geçişle... Daha doğrusu karşıdan karşıya geçemeyişle bitirelim.

Bir cadde.. Kalabalık bir cadde.. Trafik müthiş karışık.. Bir adamcağız caddenin bu tarafında.. karşıya geçmek istiyor. Ama nasıl geçsin? Otomobiller, otobüsler kuyruk halinde... Dayanamıyor. Caddenin karşı yanındaki birine sesleniyor:

— Heeeey ahbap!.. Nasıl geçtin sen caddenin o yanına?

— Geçmedim ki.. Bu yanda doğdum ben...

TÜKENEN BALIKLAR

Çevre kirlenmesi yüzünden her gün dünyamızda milyonlarca balık ölüyor...

YILDA 70 milyon ton balığın avlandığı dünyamızda ne yazık ki balık kaynakları gün geçtikçe tükenmektedir. Bunun en önemli nedeni olarak çevre kirlenmesi ve sorumsuzca yapılan avlanmalar gösterilmektedir. Çevre kirlenmesi bazı yörelerde o ölçüde artmıştır ki petrole bulanmış balık sürüleri karaya vurmaktadır. Bu balıklar insan sağlığı için son derece zararlı olduğundan yenmemektedir. Özellikle tropikal bölgelerde, Atlas ve Büyük Okyanus kıyılarında, Akdeniz'de bu çevre kirlenmesinden zarar gören balık sayısı günden güne artmaktadır. Ülkemizde de aynı durum söz konusudur. Örneğin İzmit körfezinde her türlü balık avlanması yasaklanmıştır. Burada tutulan balıkların yenmesi tehlikelidir.

Balıklar kümeler halinde tükenirken, bazı balık türleri de yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. 1972 yılında yapılan bir araştırmaya göre 23 balık türü arasında yapılan deneylerde sekizinin gerçekten tükenme tehlikesi içinde olduğu anlaşılmıştır.

Çevre değişiklikleriyle birlikte aşırı ya da yanlış avlanma birleşince balıklar sürüler halinde ortadan kalkmaktadır. Eski zamanlardan beri aşırı avlanma bir sorun olmuşsa da hiç bir zaman günümüzde olduğu kadar büyük sorunlar doğurmamıştır. Eskiden bir yörede balık bittiği zaman yeni kaynaklar aranırdı. Şimdiyse hemen hemen bütün balık kaynaklarının yeri bilinmektedir. Uzmanlar 10 yıl içinde dünyadaki tüm balık kaynaklarının yerinin anlaşılabileceğini ve gerekirse tüketilebileceğini söylemekteler.

Dünyamızda balık tüketimi en fazla kuzey yarıkürede olmaktadır. Özellikle ticaret filolarının çok geliştiği Avrupa, Japonya ve Kuzey Amerika kıyılarında doğal olarak balık avcılığı çok yoğundur. Dünyamızda tür olarak en fazla tüketim yapılan balık ançuezdir. Hamsiye çok benzeyen ançuez balığı 1972 yılında Peru kıyılarında 10 milyon ton dolaylarında avlanmıştı. Alınan önlemler sonucu bu miktar şimdi 5 milyon tona düşürüldü. Demek ki tür olarak dünyamızda en hızlı tükenen balık türü ançuezdir. Bizim pek tanımadığımız ve Atlas Okyanusu'nun kuzeydoğusunda çok avlanan bir balık türü de ringadır. Ringa balığı çevre kirlenmesinden ve aşırı avlanmadan ötürü hızla tükenen bir başka balık türüdür.

Dünyamızın yüzölçümünün yaklaşık üçte birini kaplayan Büyük Okyanus'da bütün dünyada tüketilen balığın yarısı avlanmaktadır. Büyük Okyanus'ta tümüyle tükendiği bilinen balık türleri arasında büyük tuna balıkları, som balığı, Alaska morinası, berlam balığı, pisi balığı, ançuez, ve sardalye yer almaktadır. Bunların kimileri ülkemiz denizlerinde hiç yaşamayan balık türleridir. Büyük Okyanus'un yarısı kadar olan Atlas Okyanusu ise balık avcılığının en yoğun olduğu denizdir. Ne var ki Atlas Okyanusu'nda bilinen büyük balık kaynaklarının çoğunluğu tüketilmiştir. Atlas Okyanusu'nda türü tükenen balıklar arasında uskumru, morina balığı, ringa balığını sayabiliriz.

Bir zamanlar zengin bir balık kaynağı olan Hint Okyanusu'nun kıyılar-

rında en fazla yakalanan karides yetiştiriciliği balıkları bugün artık tükenmiş bulunuyor. Balık avcılığı ancak açık denizlerde yapılabiliyor.

Balık avcılığında çok ilginç durumlardan birisi de büyük balıkların sayısı artarken, küçük balıklarda büyük azalış görülmesidir. Örneğin Atlas Okyanusu'ndaki sürekli olarak küçük balıklar avlandığından 20 yıllık bir ömrü olan mavi tuna balığının sayısında artış olmuştur. Bu balık zamanla büyümekte ve 300 kg ağırlığına ulaşabilmektedir. Çok miktarda küçük balık avcılığı yüzünden denizler büyük balıklarla dolmuştur. Bu da doğal olarak balık türlerinin azalmasında önemli bir etken olmaktadır. Orta boyda bir tuna balığına raslamak nerdeyse olanaksız olmuştur. Büyük boydaki tuna balıklarının ise 15 yıl kadar önce başlayan toplu avcılıktan önce doğmuş balıklar olduğu sanılmaktadır.

Dünyamızda tüketilen balıkların yüzde 85'i denizlerde avlanmaktadır. Ama çevre kirlenmesi ve türlerin azalması yalnızca denizlerde olmuyor. Tatlısu balıkları da aynı sorunlarla karşı karşıya. Irmaklar ve göller de çevre kirlenmesinden, yanlış avlanmadan ötürü gün geçtikçe daha az balığın yaşadığı kaynaklar olmaktalar. Türü tükenen kimi balıklar insanların çabasıyla üretilmeye çalışılmaktadır. Bunlar arasında en ilginci kril balığıdır. Kril balığı bir zamanlar balinaların başlıca gıda maddesiydi. Günümüzde denizlerde yaşamayan bu balık özel çiftliklerde insanlar tarafından yetiştirilmektedir.

Günümüzde denizlerin yüksek bölümlerinde balık kaynaklarının iyiden iyiye tükenmesi karşısında uzmanlar

derinlerde yaşayan balıkların avlanması üzerine kafa yoruyorlar. Bunlardan en fazla avlanan ise kırmızıbalık denilen bir balık türüdür. Bir başka balık da yassı balık denilen ince uzun bir derin deniz balığıdır. Bu tür balıklar gerek görünüşleri, gerek tatları bakımından insanlar için pek çekici olmasalar da balık kaynaklarının yok olması karşısında zorunlu gıda maddeleri olmaktadırlar.

Balık kaynaklarının hızla tükenmesi karşısında insanoğlu ne yapacak? Bilimadamları bu çok önemli sorun üzerinde düşünüyorlar. Bu arada çeşitli önlemler öne sürülüyor. Bunların en önemlisi ve başta geleni kuşkusuz çevre kirlenmesine karşı savaş açmaktır. Denizlerin, göllerin ve akarsuların kirlenmesine ve balıkların ölmesine karşı alınacak ilk önlem sanayi bölgelerini kıyıdan uzaklaştırmak olmalıdır. Suya gereksinimi fazla olan bazı fabrikalar işin kolayına kaçarak deniz kenarlarında üretime geçmektedirler. Böylece, fabrika artıkları denilen pis ve zararlı maddeler de suya atılmaktadır. Zehirli asitlerle dolu bir ortam balıklar ve öteki canlılar için öldürücü olmaktadır.

Bir çok ülkede fabrikalar deniz ve göl kenarlarından iç bölgelere doğru taşınmaya başlıyor. Uygar ülkeler deniz ürünlerini korumak için gerekli önlemleri alıyorlar.

RESİMLER

Çevre kirlenmesi yüzünden balıkçı ağlarına ölü balıklar gelmektedir. Bu balıkların yenmesi insan sağlığı açısından son derece tehlikeli olduğundan hepsi tekrar denize atılmakta ya da yok edilmektedir. Yan sayfada ender bulunan bir balık resmi görüyorsunuz. Yukardaki fotoğraflarda çok derinlerde yaşayan kırmızı balık ve yassı balık türleri görülüyor. Denizlerin yüzeyinde çevre kirlenmesinden ötürü balık sürüleri toplu olarak ölmektedir. Bu yüzden insanoğlu denizlerin diplerine doğru yöneliyor. Ancak dip balıkları bildiğimiz balıkların lezzetinde değil.

PITIRCIK'IN SERÜVENLERİ

Yazan: GOSCINNY-Türkçesi: VİVET KANETTİ-Resimler: SEMPE

CEP LAMBASI

İMLADA yedinci oldum, babam bana para verdi, kendime istediğim şeyi almamı söyledi. Okul çıkışı bütün arkadaşlar benimle tuhafiyeciye geldiler, kendime bir cep lambası aldım, çünkü istediğim oydu.

Çok kıyak bir lambaydı bu, her gün okula giderken onu vitrinde görüyordum, şimdi de benim olduğu için çok memnundum.

— Bu lambayla ne yapacaksın? diye sordu Lüplüp.

— Dedektifçilik oynayacağım, dedim. Dedektifler hep bir cep lambasıyla haydutların izlerini ararlar.

— Benim babam bana bir şeyler almam için para verseydi ben pasta almayı yeğlerdim çünkü lambaların pili biter oysa pastalar çok lezzetlidir.

Bütün arkadaşlar güldü, Lüplüp'e aptal olduğunu ve benim bir cep lambası alarak çok iyi ettiğimi söylediler.

— Ödünç verecen mi lambanı? diye sordu Sırım.

— Hayır, dedim. Cep lambası istiyorsanız siz de imlada yedinci olun, iyi valla, daha neler.

Dargın ayrıldık, bir daha birbirimizle hiç konuşmayacağız. Evde anneme lambamı gösterdiğimde, annem:

— Ne garip fikir. Neyse, bari bu lambayla kafamızı ütülemezsin. Şimdi odana git ödevlerini yap, dedi.

Odama gittim, içerisi iyice karanlık olsun diye perdeleri çektim, ışık dairesini sağa sola yönelttim duvara, tavana, möblelerin altına, yatağımın altına, orada uzun süreden beri aradığım misketi buldum. Kıyak cep lambam olmasaydı onu daha çok arardım.

Yatağın altına bakarken annem kapıyı açtı, ışığı yaktı:

— Pıtırcık neredesin? dedi.

Yatağın altından çıktığımı görünce çıldırıp çıldırmadığımı ve karanlıkta yatağın altında ne yaptığımı sordu. Cep lambamla oynadığımı söyleyince, bu parlak fikirleri nereden bulduğumu merak ettiğini, bir gün kendisini öldüreceğimi söyledi, "Şu haline bak, hemen ödevlerini yap sonra oynarsın, babanın da ne garip buluşları var" dedi.

Annem odadan çıkınca ışığı söndürdüm, ödevlerimi yapmaya koyuldum. Bir cep lambasıyla ders yapmak doğrusu çok kıyak, dersiniz aritmetik bile olsa. Sonra annem geri döndü, ışığı yaktı, hiç memnun değildi.

— Önce derslerini yapıp sonra oynamanı söylemiştim, değil mi? dedi.

— Ders yapıyorum işte, dedim.

— Karanlıkta mı? Bu gülünç lambayla mı? Gözlerini mahvedeceksin Pıtırcık! diye bağırdı annem.

Anneme lambamın hiç de gülünç olmadığını söyledim ama annem hiç bir şey dinlemek istemedi, lambamı elimden aldı, bana onu ödevlerim bittikten sonra vereceğini söyledi. Şöyle bir ağlamayı denedim, ama bunun anneme sökmediğini bildiğim için hemen problemimin başına döndüm. Neyse ki basit bir problemdi, tavuğun günde 33,33 yumurta verdiğini hemen buldum.

Sonra mutfağa koştum, anneme lambamı geri vermesini söyledim.

— Peki ama uslu dur, dedi babaannem.

Sonra babam geldi, gidip onu öptüm, ona güzel cep

lambamı gösterdim, daha başka bir oyuncak bulamadın mı? dedi. "Ama bari bununla kimsenin kafasını ütülemezsin". Sonra gidip salona oturdu ve gazetesini okumaya koyuldu.

— Işığı söndürebilir miyim? diye sordum.

— Işığı söndürmek mi? dedi babam. Deli misin Pıtırcık?

— Lambayla oynamak istiyordum da, dedim.

— Bu söz konusu olmaz, dedi babam. Gazetemi karanlıkta okuyamam.

— Hayır işte, ben gazeteni cep lambamla aydınlatacağım, çok hoş olacak.

— Hayır Pıtırcık diye bağırdı babam. Hayır ne demek biliyor musun? Hayır işte. Kafa ütüleme, bu gün çok yoruldum işte.

İşte o zaman ağlamaya koyuldum, bunun haksızlık olduğunu, cep lambanızla eğlenmenize izin verilmeyecekse imlada yedinci olmanın hiç bir işe yaramadığını söyledim. "Bilseydim tavuklu ve yumurtalı problemi yapmazdım" dedim.

— Oğlunun nesi var? diye sordu mutfaktan gelen annem.

— Hiç dedi babam. Gazetemi karanlıkta okumamı istiyor, oğlun.

— Suç acaba kimde? Çocuğa bir cep lambası almak hiç akıl kârı değildi.

Ben ona hiç bir şey almadım! diye bağırdı babam. Bütün parasını düşünmeden harcayan o. Ben ona bu salak lambayı almasını mı söyledim? Bazen merak ediyorum, bu müsrifliğiyle kime çekmiş diye.

— O salak bir lamba değil! diye bağırdım.

— Hımm, neyi ima ettiğini anlıyorum. Ama benim dayım bir buhrana kurban gitmişti, oysa senin kardeşin ..... dedi annem.

— Pıtırcık, dedi babam, odana git... Bir odan var değil mi? Ben annenle konuşacağım.

Ben odama gittim, aynanın karşısında oynadım, lambayı çeneme dayadım, hayalete benziyorsunuz o zaman, sonra lambayı ağzımın içine soktum, o zaman da yanaklarınız kıpkırmızı oluyor, lambayı cebinize koyduğunuzda pantolonun içi görünüyor. Tam haydut izleri peşindeydim ki Annem beni çağırıp yemeğin hazır olduğunu söyledi.

Sofrada herkesin suratı üç karış olduğu için, ışığı söndürmemizi önermeye çekindim, sigortanın atmasını umuyordum, ara sıra olduğu gibi, herkes bir cep lambamın olmasına çok sevinecekti, sonra da babam sigortaları tamir ederken ona ışık tutacaktım. Ne yazık ki hiç öyle bir şey olmadı, ama yemekten sonra elmalı turta vardı.

Yattım, yatakta cep lambamı açıp kitap okudum, annem o sırada odaya girdi:

— Pıtırcık, çekilir gibi değilsin! Hemen bu lambayı söndür ve uyu, dedi. Yok hayır, bu lambayı bana ver, yarın sana iade ederim.

— Hayır, hayır diye bağırdım.

— Aman vermesin! diye bağırdı babam, bu gürültüden bıktım!

Annem içini çekti, gitti, ben de yorganın altında lambamı açtım. Ne kadar güzeldi, tahmin edemezsiniz, sonra da uyuya kaldım.

Annem beni uyandırdığımda lambam yatağın dibindeydi, açık değildi ve bir türlü yanmıyordu.

— Tabii pili bitti de ondan, yenisini takmak da olanaksız . Ne yapalım git yüzünü yıka, dedi annem.

Sabah kahvaltı ederken babam:

— Pıtırcık ağlayıp durdu, dedi. Bu sana ders olsun, paranı hiç ihtiyacın olmayan bir şeye harcadın, lamban da hemen kırıldı. İlerde daha aklı başında davranırsın.

Bu akşam annemle babam, ne kadar aklı başında davrandığımı görünce çok sevinecekler. Çünkü okulda bozuk lambamı, Sırım'ın çok iyi çalışan düdüğüyle değiş tokuş ettim.

PARAYI VE ALFABEYİ BULAN FENİKELİLER

Fenikeliler uygarlıkta çok ileri gitmişlerdi. Alfabenin ve paranın Akdeniz'de yaygınlaşmasını onlara borçluyuz

AKDENİZ'de İÖ 1100 yıllarında yapılan tüm ticareti kıyı kentlerinde yaşayan tüccarlar ellerinde tutuyorlardı. Yunanlılar bu tüccarlara Fenikeliler diyorlardı. Fenikeliler Akdeniz'de görkemli limanlar kurmuşlardı. Bu limanlar güçlü kalelerle korunuyordu. Limanların en büyükleri Tire ve Sidon'du. Fenikelilerin yapıp sattıkları maddeler arasında en çok renkli cam eşyalar, süs eşyaları, deniz kabukları ve kumaşlar yer alıyordu.

Fenikeliler önceleri Doğu Akdeniz'de Tire, Sidon, Byblos ve Ugarit kentlerinde uygarlıklarını kurdular. Zenginleştikçe Akdeniz'in batısına doğru açılmaya başladılar. Önce Kıbrıs'a ve Girit'e gittiler. Burada yaşayan topluluklarla ticaret yaptılar. Ticaretin yanısıra gittikleri yerlerde çeşitli sömürgeler kurdular. Bunlardan en ünlüsü Kuzey Afrika'daki Kartaca'dır. Fenikelilerin gerek ticari, gerekse sömürgeleştirme hareketleri onların Yunanlılar ve Romalılarla yakın ilişki içine girmelerine neden oldu. Fenike gemileri tüm Akdeniz'i geçerek İspanya kıyılarına kadar gitti.

Kartaca'nın kurucusu Fenikeli prenses Dido'ydu. Dido Kuzey Afrika kıyılarına ayak bastığı zaman oradaki yöneticilerden büyük bir kent kurulmasını istedi. Efsaneye göre Dido bir boğa postunun kaplayacağı toprak parçasının kendisine yeteceğini söyledi. Ancak postu o kadar ince ince kestirdi ki bu parçaları bir araya getirince çok geniş bir alanın sınırları oluşturulmuş oldu.

Fenikeli gemiciler gittikleri yerlerde kendi adetlerini de yerleştirmeye çalıştılar ve ticaret yaptıkları toplumları değiştirdiler. Fenikelilerin yaydıkları önemli buluşlardan birisi de alfabedir. Akdeniz'i dolaşan Fenikeli gemiciler aynı zamanda kendi alfabelerini de yaymış oluyorlardı. Fenike yazısında her harf bir sesi simgeliyordu. Harflerin bir düşünceyi ya da sözcüğü belirtmesi koşul değildi. Fenikeliler yazılarını nora taşı denilen özel bir taş üzerine yazarlardı.

Fenikeliler zengin maden yataklarına sahiptiler. Bu yüzden heykellerini altından bile yaparlardı.

Tire limanından kalkan Fenike gemileri farklı bayraklar taşırlardı. Fenikeliler çok iyi denizciydiler. Ünlü tarihçi Herodotos Fenikeli gemicilerin daha o zaman Afrika'nın çevresini dolaştıklarını yazıyordu. Bu yolculuk ancak 20 yüzyıl sonra yeniden gerçekleştirilebildi.

Fenikeliler madeni para basımında da ileri tekniklere sahiptiler. Bastıkları madeni paralar aynı zamanda birer sanat yapıtıydı. Herodotos gümüş bir Fenike parası için "dünyanın en harika şeyi" demiştir. İÖ 800 yılında Fenikeliler fildişi oymacılıkta da çok ustalaşmışlardı. Byblos'un 1000 kilometre ötesindeki Nimrud sarayındaki fildişi oymalar buna örnektir.

Fenikeliler kentsel yaşamda da ileri bir düzeye sahiptiler. Örneğin binlerce yıl önce bile evlerinde yaptıkları ayrı bir banyo dairesinde yıkanırlardı, sokaklarda sulama kanalları vardı. Evlerdeki döşemeler mozaikten oluşuyordu. Fenikeliler ta o zaman sıcak ve soğuk su tesisatını kurmuşlardı. Evler genellikle üç odadan oluşuyordu ve evlerin çevresinde bir bahçe bulunuyordu. Fenikeliler mücevherlerini, yiyeceklerini, süs eşyalarını, içkilerini boy boy sandıklara koyarlar ve yere gömerlerdi. Böylece eşyalarının daha iyi korunma-

Fenikeliler madeni para basımında çok ileri bir tekniğe sahiptiler. Fenikelilerin çeşitli madenlere bastıkları paralar aynı zamanda sanat yapıtlarıydı.

sını sağlarlardı.

Beyrut yakınlarındaki yapılan kazılarda ortaya çıkarılan Sarepta kenti Fenikelilerin günlük yaşamları üstüne çeşitli bilgiler vermektedir. Kazılardan çıkarılan çanak çömlekler ve kabartmalardan anlaşıldığına göre Sareptalılar yemeklerini pişirmek için zeytinyağı kullanıyorlardı.

Fenikelilerin en büyük kenti olan Tire ise Sarepta'ya 30 kilometre uzaklıktadır. Bu kent günümüzde Lübnan–İsrail sınırının yakınlarına düşmektedir. Tire'de 1947 yılından bu yana yapılan kazılar bu kentte önemli bir uygarlığın yaşadığını kanıtlamaktadır. Tire'deki görkemli yapıların kalıntılarının bir bölümü yapılan kazılarda ortaya çıkarken, bir bölümü de suların altında kalmıştır.

Günümüz tarihçilerinin tartıştıkları bir konu da Fenikelilerin Amerika'ya gidip gitmedikleri. Bu sorunun tartışılması çok eskilere gitmektedir. Tarihçi Diodorus Fenikelilerin Afrika'dan uzaklarda çok büyük bir kıtaya raslantı sonucu ulaştıklarını yazmaktadır. Bu tarihçiye göre Fenikeliler ayak bastıkları bu toprağı işlemişler ve ulaşımı ırmaklar boyunca sağlamışlardır. Afrika'nın batısında Kanarya adalarında ulaşım sağlayacak ırmaklar yoktur. Azor adaları da çok kuzeye düşmektedir. Tarihçiler bu durumda Fenikelilerin ulaşabilecekleri tek yerin Güney Amerika olabileceğini öne sürmektedirler. Günümüzde kimi bilimadamları ister Mısırlı isterse Fenikeli olsun Amerika'ya eski çağlarda ulaşıldığını öne sürmektedirler. Fenikelilerin Amerika'ya gittikleri üzerine ilginç kanıtlar da gösterilmektedir. Örneğin Mayaların kullandığı hiyeroglif yazısı Fenikelerin alfabesine benzemektedir. Yine Mayaların kurdukları piramit biçimindeki tapınaklar Mezopotomya'daki ziggurat tapınaklarını andırmaktadır. Güney Amerika'daki kimi kavimlerin yaptıkları taş kabartmaların üstündeki şekiller de Fenikelerin taş oymaları gibidir.

Fenikeliler kabartmacılıkta ileri gitmişlerdi.

Fenikeliler taş oymacılıkta gelişkin bir düzeye sahiptiler.

test

FEN ve TABİAT

VÜCUDUMUZ

1. Beş duyumuz vardır:
   1) İşitme
   2) Görme
   3) Koklama
   4) Tatma
   5) Dokunma

   Bu duyularımızdan hangisini aşağıdaki durumlardan hangisinde kullanırız?
   a) Bitişikte pasta pişiyor
   b) Aşağıda birisi arabasını çalıştırıyor
   c) Işıkları yakmanın zamanıdır
   d) Limon çok ekşi
   e) Bir iğnenin üzerine oturdun

2. Mikroplar vücudumuza en kolay nereden girerler?
   a) Kulaklarımızdan
   b) Burnumuzdan
   c) Derideki gözeneklerden
   d) Ağızdan

3. Bir cismin soğuk, sıcak, sert, yumuşak, kalın, ya da ince olduğunu nasıl algılarız?
   a) Kaslarımızla
   b) Kemiklerimizdeki basınçla
   c) Derideki sinirlerin beyine iletmesiyle
   d) Kandaki hücrelerle

4. Kulaklarımız işitme duyumuzun dışında başka hangi işlevi görürler?
   a) Soluma
   b) Dengeyi sağlama
   c) Tad alma
   d) Isıtma

5. Eksikliği deri hastalığına neden olan vitamin, aşağıdakilerden hangisidir?
   a) C vitamini
   b) B vitamini
   c) D vitamini
   d) A vitamini

6. Böbreküstü bezlerinin salgıladığı ve kanın damar çeperlerine yaptığı basıncı (Hipertansiyonu) ayarlayan iç salgıya ne ad verilir?
   a) Adrenalin
   b) Pepsin
   c) Ensülin
   d) Hiçbiri

7. Kirli kan nasıldır?
   a) İçinde oksijen fazladır
   b) İçinde alyuvar fazladır
   c) İçinde karbondioksit fazladır
   d) İçinde akyuvar fazladır

8. 1900 yılında kan grubu ayırımını ilk kez gerçekleştiren bilgin kimdir?
   a) Karl Landsteiner
   b) Kurt Lewin
   c) Karl Scheler
   d) Karl Weehman

9. Omurgayı oluşturan kısa kemiklerin her birine ne ad verilir ve kaç tanedir?
   a) Kaburga, 33
   b) Omur, 24
   c) Omur, 33
   d) Kaburga, 24

10. İç organlarımızı oluşturan kaslarımız nasıl kaslardır?
    a) Düz istemli
    b) Çizgili istemli
    c) Çizgili istemsiz
    d) Düz istemsiz

11. Kulak kepçesinin girintili, çıkıntılı olmasının nedeni nedir?
    a) Sesleri daha iyi toplamak
    b) Sesleri daha iyi iletmek
    c) Güzel görünmesini sağlamak
    d) Hiçbiri

12. Beyinciğe denge işinde yardımcı olan organlar aşağıdakilerden hangileridir?
    a) Göz, burun, beyin
    b) Göz, iç kulak, çizgili kaslar
    c) Göz, omurilik, kulak
    d) Kulak, omurilik soğanı, göz

ARMAĞANLI SORULAR

10. sayımızdaki Armağanlı sorularımızın doğru yanıtları şöyle:
1. Michael Faraday, 2. A.B.D. Kalifornia, 3. Ernest Hemingway. Doğru yanıtları veren okuyucularımızın adları ise şöyle:
Aslı Sözen – İstanbul, Sedat Nalcı – İstanbul, Ercüment Alhan – Bolu, Şule Sakızlıoğlu – İzmir, Ahmet Güner – Trabzon, Ali Uslu – Muğla, Noyan Kalfaoğlu – İstanbul, Fatma Küçük – Adana, Tamer Ertuna – Tekirdağ, Mete Öcal – Kayseri.

1. 1578 yılında İngiltere'de doğdu. Cambridge üniversitesinde öğrenimini tamamladıktan sonra Pauda'daki tıp okuluna girdi. Bu okul anatomi alanında eşsizdi. 24 yaşında Tıp Doktoru ünvanını aldı. Kan dolaşımı üzerindeki araştırmalarıyla insanlığa büyük hizmette bulundu. "Kan, kalp, akciğerler, atardamarlar ve damarlar yoluyla sürekli dolaşır" savını ileri sürerek çağdaş tıp ve hekimlik bilimine yeni boyutlar kattı. Bu ünlü bilgin kimdir?
2. Geçtiğimiz ay içinde televizyonda "Küçük Kadınlar" adlı bir dizi yayınlandı. Bu dizinin kaynaklandığı kitabın yazarı bir Amerikalı'dır. "İyi Zevceler", "Küçük Erkekler, "Jo'nun Çocukları" adında, aynı kitabın devamı olan üç kitabı daha vardır. 1832–1888 yılları arasında yaşamıştır. Bu Amerikalı kadın yazarın adını biliyor musunuz?

13. Derimizin rengini veren üst derinin altındaki boya tabakasının adı aşadakilerden hangisidir?
    a) Nöron
    b) Maya
    c) Malpiki
    d) Hücre

14. Aşağıdakilerden hangisi sinir hücrelerine verilen addır?
    a) Nöron
    b) Atom
    c) Molekül
    d) Maya

15. Kan damarlarında oluşan dalga (itme) hareketine ne ad verilir?
    a) Tansiyon
    b) Çarpıntı
    c) Nabız
    d) Enfarktüs

16. Bunların hangisi gövde kesikleri arasında değildir?
    a) Kaburga
    b) Omurga
    c) Göğüs kemiği
    d) Uyluk kemiği

17. Bunların hangisi eklemlerle kemiklerin sürtünmesinden gelebilecek zararı önler?
    a) Kıkırdak doku
    b) Eklem bağları
    c) Kaygan sıvı
    d) Eklem oyuğu

18. Bunların hangisi oksijeni akciğerlerden alır ve hücrelere kadar götürerek yanmayı sağlar?
    a) Akyuvarlar
    b) Alyuvarlar
    c) Kan sıvısı
    d) Kan pulcukları

19. Kanımızın önemli bir kısmının yapıldığı yer neresidir?
    a) Akciğer
    b) İnce bağırsaklar
    c) Kalp
    d) İlikler

GEÇEN HAFTAKİ GENEL KÜLTÜR SORULARININ YANITLARI

1. Dekart (Descartes)
2. Arşimet (Archimedes)
3. Pisagor (Pythagoras)

GENEL KÜLTÜR

1. 1912 yılının 15 Nisan'ında büyük bir transatlantik bir buzdağına çarparak battı. 1500 kişinin ölümüyle sonuçlanan bu kazada batan transatlantiğin adı nedir?
    a) Lusitania
    b) Noronic
    c) Titanic
    d) Andrea Dorya

2. İskoçyalı makina mühendisidir. (1736—1819). Çift etkili buhar makinasının projesi onundur. Buharla ısıtmayı da bulmuştur. Bu bilginin adı nedir?
    a) James Watt
    b) Michael Faraday
    c) George Stephenson
    d) Hiçbiri

3. İstanbul'da doğdu. Yazardır. Serveti Fünun'a ilk girenlerdendir. Psikolojik roman türünün en iyi örneği olan "Eylül"ü yazdı. Bu yazarımızın adı nedir?
    a) Recaizade Ekrem
    b) Ahmet Rasim
    c) Namık Kemal
    d) Mehmet Rauf

4. Dünya üzerinde tartılan bir cisim 1200 kg. geliyor. Bu cisim ayda tartılırsa kaç kg. gelir?
    a) 1000
    b) 600
    c) 200
    d) 100

5. Bunların hangisi cisim değildir?
    a) Durgun su yüzeyi
    b) Makara ipliği
    c) Kibrit kutusu
    d) Dosya kâğıdı

6. Bunların hangisi 'tehdit etmek' sözcüklerinin eş anlamlısıdır?
    a) Sınırlandırmak
    b) Beğenip övmek
    c) Kovuşturmak
    d) Gözdağı vermek

7. Messina Boğazı nerededir?
    a) İtalya ile Sicilya arasında
    b) Korfu ile Yunanistan arasında
    c) Afrika'yla İspanya arasında
    d) Asya ile Amerika kıtası arasında

8. Aşağıdaki şekilde kaç tane kare vardır?
    a) 8
    b) 12
    c) 7
    d) 10

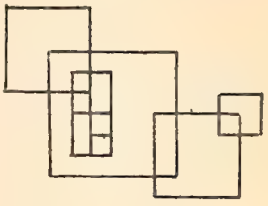

9. Bu sözcüklerin hangisi diğerinden farklıdır?
    a) Deniz
    b) Boğaz
    c) Kanal
    d) Körfez

10. 1967 yılında dünyada ilk kez kalp naklini gerçekleştirmiş bir doktordur. Güney Afrikalı'dır. Yukarda resmi görülen bu ünlü doktorun adı nedir?
    a) Thomas Barlow
    b) Christian Barnard
    c) Sir Gordon Menzies
    d) Max Picard

10. Sorumuzda sözü edilen Güney Afrika'lı doktor..

11. Komşularımız arasında en uzun kara sınırımız hangi devlettir?
    a) Irak
    b) İran
    c) Bulgaristan
    d) Suriye

İP OYUNLARI

devrim alpöge

HALKALI OYUNU

Sevgili arkadaşlar,

Bu kez size Halkalı diye bir oyun göstereceğim. "Halkalı" deyişim, oyunda bir halka kullanılmasından... İpe yardımcı olarak kullanacağımız bu halka bir bilezik, bir yüzük, bir yapışkan bant halkası ve benzeri şeyler olabilir. Şimdi ipimizi, halkamızı alalım ve oyuna geçelim.

Aşağıdaki resimleri incelerken iplerin biribirini kestiği noktalara dikkat edeceksiniz, değil mi? Çizgi kesiksiz devam ediyorsa ip üstten gidiyor demektir; kesik duran çizgi ise alttan geçen ipi gösterir.

PARMAKLARA DİKKAT

Kolaylık olsun diye parmaklara birer kısa ad takmıştım. Unutmadınız, değil mi? Oyunu yaparken bu kısa adları kullanacaksınız. Bunun için kısaltma listesini aşağıya yeniden koyuyorum:

SOLBAŞ — sol baş parmak
SOLİŞ — sol işaret parmağı
SOLOR — sol orta parmak
SOLYÜ — sol yüzük parmak
SOLKÜ — sol küçük parmak
SAĞBAŞ — sağ baş parmak
SAĞİŞ — sağ işaret parmağı
SAĞOR — sağ orta parmak
SAĞYÜ — sağ yüzük parmağı
SAĞKÜ — sağ küçük parmak

Önce ipi halkanın ortasından geçirin ve sonra da küçük parmaklarınızla baş parmaklarınıza alın. Böylece aşağıdaki şekli elde edeceksiniz. Dörtgen düzene benzer bir şekil..

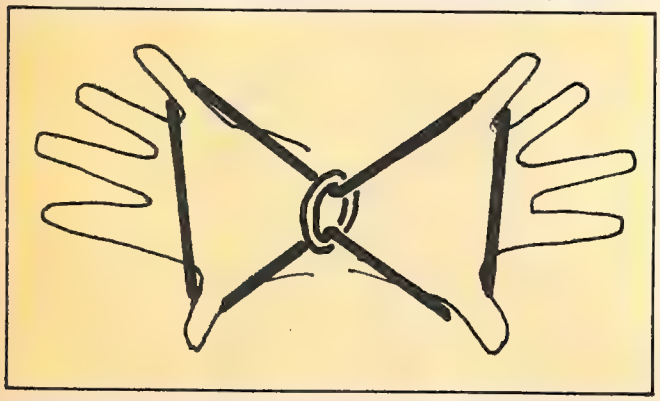

Şimdi de, ilk önce SAĞİŞ parmağınızla sol avuç ipini alın; sonra da SOLİŞ parmağınızla SAĞİŞ'in tam altından sağ avuç ipini alın. (Avuç ipi, başparmakla küçük parmağın arkasından geçip öteki parmakların önünde, yani avucun içinde kalan ip parçasına denir.) Böylece Altıgen Düzene çok benzeyen bir şekil oluşturduk. Ancak bunun tam ortasında halkamız var. Aşağıdaki gibi... Şimdi oyunun en ilginç yerine geldik. Daha doğrusu oyunun sonuna...

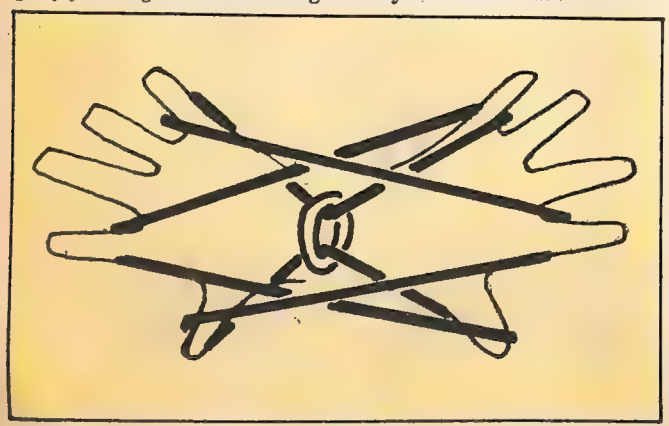

SAĞBAŞ, SAĞKÜ, SOLİŞ, SOLKÜ parmaklarınızı bir anda bırakın ve ipi SOLBAŞ ile SAĞİŞ arasında iyice gerin. Böylece halka birden ipten kurtulmuş olacak. Oyun da arkadaşlarınızın şaşkın bakışları arasında bitecek. Ama hangi parmakları bırakmanız gerektiğine dikkat edin. Yoksa beklenen sonuç çıkmaz; ip karmakarışık olur, halka da kurtulmaz.

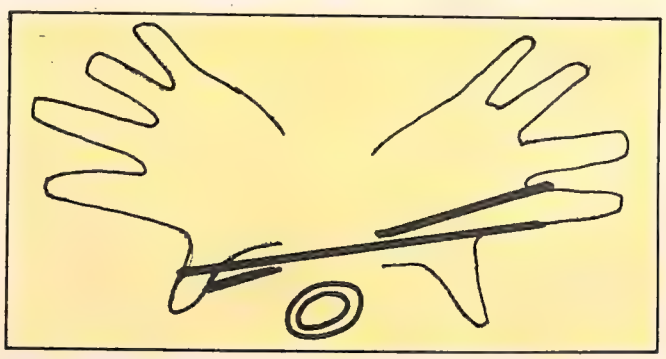

Arkadaşlarınızı daha çok şaşırtmak istiyorsanız, önce oyunu onlara öğretin. Neler yaptığınızı, nasıl yaptığınızı teker teker gösterin. Ama en sonda, parmaklarınızı yukarıda anlattığım gibi bıraktıktan sonra (yani halka kurtulduktan sonra) SAĞİŞ'teki ipi bir anda, çabucak SAĞBAŞ'a geçirin. Böylece arkadaşlarınız yanılsınlar ve SAĞİŞ, SAĞKÜ, SOLİŞ, SOLKÜ'yü bıraktığınızı sansınlar. Şimdi de oyunu öğrendikleri gibi onlar denesinler. En sonda yanlış parmağı bırakacakları için halka aşağıda görüldüğü gibi ipin ortasında kalacak.

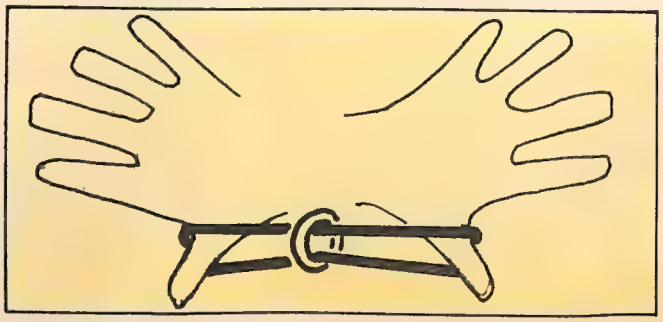

size bir mektup var

Kardeşim Yeter,

Dün okula gitmemiştim. Boğazımda bir yanma vardı. Annem göndermedi. Arkadaşlarla dondurma yedik. Belli ki ondan oldu. Senin mektuplarını okuyordum. Evde kimseler yok. Aşağıdan postacının "postaa" diye bağırışını duydum. Koştum. Bizim kutuda mektubunu buldum. Her zamanki gibi sevinerek açtım mektubunu. En çok da fotoğrafını gönderişine sevindim. Vesikalık ama olsun. Seni çok merak ediyordum. Hem mektubunu okudum, hem fotoğrafına baktım. Sanki yanımdasın da, konuşuyormuşsun gibi geldi bana.

Bu fotoğrafçıda iş yok. Kötü kart kullanmış. Bir de yandan çekmemiş. Neden saçlarını öyle kısa kestiriyorsun? Uzatsana. Baban mı bırakmıyor? Geçenlerde televizyonda bir köy gördüm. Uğur Dündar'ın sunduğu programdaydı. Köyün çocuklarının kimileri saçlarını iyice uzatmışlar. Ama bakımsız. Sanki hiç taramamışlar. Kimileri de saçlarının arkalarını kestirmiş, alınlarına doğru bir tutam bırakmışlar. Bilsen o köyün çocuklarına ne acıdım. Çoğunun kemikleri çıkmış, bacakları çöp gibi. Karınlarıysa şiş şiş. Köyün suyundan böyle oluyormuş bu. Bilmem doğru, bilmem yanlış. Uğur Dündar'ın sorularını yanıtlarken böyle dedi köylüler. İyi ki sizin köyde böyle değil.

Yeter, senin yazdıklarınla televizyonda gördüklerimi birleştiriyorum. Zaman zaman televizyonda açıkoturumlar yapıyorlar. "Yok şu kadar köye su getirdik, yok şu kadar köye yol götürdük" diye rakamlar veriyorlar. Artık inanmıyorum onlara. Neyse ben de hep televizyondan söz ediyorum sana. Oysa sen onun nasıl bir şey olduğunu bilmiyorsun ki... Görmedin ki...

Sana önce de yazmıştım. Okumayı çok seviyorum. Öyküler, romanlar okuyorum bol bol. Haftalığımı (babamın harçlık olarak her hafta verdiği parayı) hep kitaba yatırırım. Annem, benim okuduklarıma bakıp "yazar mı olacaksın, şair mi?" diyor. Neredee? Keşke bir yazar olsam. Kitaplar yazarım büyük büyük. İlk kitabımda da Selim Şahin'in öyküsünü anlatırım. Zavallı Selim Şahin kimbilir okumak için ne düşler kuruyordu? Sonra deliçayın sularına kapılıp gitti. Okurlar da Selim Şahin'in öyküsünü. Öyle bir acıklı yazardım ki... Okuyan herkesin içi titrerdi. "Demek yurdumuzda böyle yerler var. Demek okumak isteyip de okuyamayanlar var. Demek köy çocukları bakımsızlıktan hastalanıyor" diye düşünürlerdi. O zaman bunlara bir çare ararlardı. Keşke annemin dediği gibi olsa, büyüyünce ünlü bir yazar olsam. Babam da, annem de doktor olmamı istiyorlar. Çünkü dünyanın her köşesinde geçermiş doktorluk.

Şu Ankara'da, başka büyük kentlerde de sıkıntı çeken, çocukluğunu yaşayamayan çocuklar yok mu? Var. Ama bunların çoğunun aileleri köyden gelmiş. Gecekondularda oturuyorlar. Sanki köyün biraz daha bakımlısı bu gecekondu mahalleleri. Televizyonda görüp duruyoruz. Bunları anlatacak değilim. Geçenlerde yeni bir kitap aldım. Adı, Hayat Okulu. Kitapta bizim yaşta ya da bizlerden biraz büyük çocukların öyküleri anlatılıyor. Daha doğrusu her çocuk kendi ağzından kendi öyküsünü anlatıyor. Bu kitabı okurken inan ki hep seni düşündüm. Kitabın son öyküsünün adı "Ben Çobanım".. Şöyle bitiyor bu öykü:

"Şimdilik yaşım küçük. Çobanlık ederim ama, onsekizime bastım mı durmam artık buralarda. Kafama koydum. Almanya'ya gideceğim. Zor bir işmiş ama, ben gideceğim. Adam olursam Almanya'da olurum."

Senin ağabeyin de Almanya'da. O da sana öyle demiyor mu? "Sınavı kazanırsan kazan, kazanmazsan üzülme. İstanbul'a götürüp çırak veririm seni demiyor mu? Bu kitabı sana gönderiyorum. Bilmem beğenecek misin?

Mektubunun sonuna ananın bir sözünü almışsın: "Köy yeri, dert yeri". Çok düşündüm bu sözün üzerinde. Bu dertler ne zaman bitecek? Bu soruyu evirdim çevirdim kafamda. Daha önce de annemle, babamla tartışmıştık. Babam diyor ki"... Eskiden daha kötüydü köylerimizin durumu. Şimdi iyi, hem de çok iyi. Köylü ürününü kente getirip satıyor. Eline bol para geçiyor. Çoğunun arabası var, traktörü var. Eskiden köye yol gitmezdi. Okul yoktu, olanlara da öğretmen gitmezdi. Şimdi öyle mi?"

Babama, "peki, ya Yeter'in anlattıkları ne oluyor? Ya televizyonda konuşan köylüler ne diyor? Yalan mı bütün bunlar? Selim Şahin'in boğuluşuna sen de üzüldün. Bak, Yeter'in bir arkadaşı Süleyman mantardan zehirlenmiş. Doktor olsaydı kurtulurdu..." dedim. Daha buna benzer birçok şeyler söyledim. "Babam da "Onlar da doğrudur. Yalan değil. Ama eskisi gibi değil. Sonra Yeter'in köyü Doğu Anadoluda, televizyonda gördüklerin de. O kadar olacak. Hepsi bir çırpıda olmaz..." diyor.

Ben babam gibi düşünemiyorum. Acı çeken herkese üzülüyorum. Hiç bir kimsenin acı çekmesini istemiyorum. Mektubunu bekler, gözlerinden öperim kardeşim...

Özgür Ertan

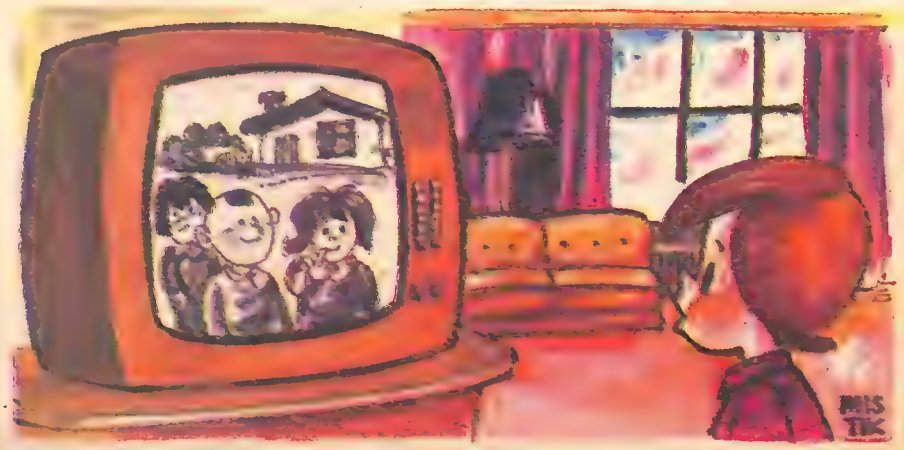

OLİMPİYATLAR

HALİT KIVANÇ anlatıyor

GÜREŞTE YENİ ALTIN SPORCULARIMIZ

1948'de Türk güreşi fırtına gibi esmişti Londra'da.. Dört yıl sonra gene vardık; ama Helsinki'de aynı şiddette esemedik. Sadece 2 altın madalya kazanmıştık. Bu yeni altın adamlarımız, 52 kiloda Hasan Gemici ile 62 kiloda Bayram Şit'ti. Onların dışında madalya alan güreşçimiz olmadı. İki altınla teselli bulmuştuk. Futbolde ise, artık profesyonelliği kabul ettiğimiz için tanınmış yıldızlarımız Olimpiyatlarda ülkemizi temsil edemedi. Amatör ve tecrübesiz bir kadro ile gittik Helsinki'ye.. İlk maçta Hollanda—Antilleri'ni 2—1 yendik. Sonra karşımıza o günlerin futbol dünyasını titreten dev Macar takımı çıkınca... Puşkaş'lı, Kocsis'li o müthiş takım önünde 7—1 gibi açık farkla yenilmekten kurtulamadık. Bizi eleyen Macar takımı sonunda şampiyonluğu kazandı, futbolde altın madalyanın sahibi oldu.

7. KIŞ OYUNLARINDA ŞAMPİYONLAR DEĞİŞİYOR

1952 Kış Olimpiyatlarında Norveç, Amerika ve İsveç sporcuları başarı göstermişti. Dört yıl sonra İtalya'da, Cortina d'Ampezzo'da düzenlenen 7. Kış Oyunları'nda ise, şampiyonlar değişti. Bu kez Sovyetler, Avusturyalılar ve İtalyanlar daha başarılı oldular. Sovyet Rusya sporcuları 6 altın madalya ile başta gelirken, onları 4 altınla Avusturya izledi.

MELBOURNE OYUNLARININ KRALİÇESİ LATYNINA

1956 Melbourne Olimpiyatları'nda evsahibi Avustralyalılar birçok dalda başarı gösterdiler. Ama en büyük başarıları yüzmede oldu. Havuzlardaki 13 şampiyonluktan 8'ini Avustralya aldı. Basketbolde Amerika, futbolde Sovyetler Birliği birinci olurken, atletizmde Amerika başta geldi. Sovyet Rusya sporcuları ise, futbol dışında cimnastik ve güreşte de üstündüler. Melbourne Oyunları'nın Kraliçesi kabul edilen Larisa Latynina da bir Sovyet cimnastikçisiydi. 4'ü altın, 1'i gümüş olmak üzere tam 5 madalya kazanmıştı Latynina..

Larisa Latynina bu başarıyla yetinmeyecek, sonraki iki Olimpiyatta da gene şampiyon olarak alkışlanacaktı.

OLİMPİYAT RÜZGARI AVUSTRALYA'DA ESİYOR

16. Olimpiyatlarda evsahipliği onuru Melbourne kentine verilmişti. Ancak mesafenin uzaklığı nedeniyle, atlı spor yarışmaları İsveç'te Stcokholm'de yapıldı. 67 ülkeden üç bin kadar sporcunun katıldığı 1956 Olimpiyatları'nda hem altın, hem toplam hesabıyla en çok madalyayı Sovyet Rusya sporcuları aldı. Sovyetlerin 98 madalyasına karşılık Amerikan sporcuları 74 madalya kazanmıştı. 1956 Melbourne Olimpiyatları'nın yıldızlarının başında evsahibi ülkenin "Altın Kız"ı Betty Cuthbert geliyordu. İşte burada da görüyorsunuz. Cuthbert kendisine uğur getiren "46" numaralı formasıyla 100 metre yarışını birinci bitiriyor. Cuthbert bundan başka 200 metrede ve 4 X 100 bayraktz da şampiyonluğa ortak oldu ve toplam 3 altın madalya kazandı. Cuthbert'ten başka Amerikalı atlet Bobby Joe Morrow ile Sovyetlerin büyük atleti Vladimir Kuts, 1956 Olimpiyatlarının unutulmaz yıldızları arasında yer aldılar.

Melbourne'da

MÜTHİŞ BİR ŞAMPİYON DOĞUYOR

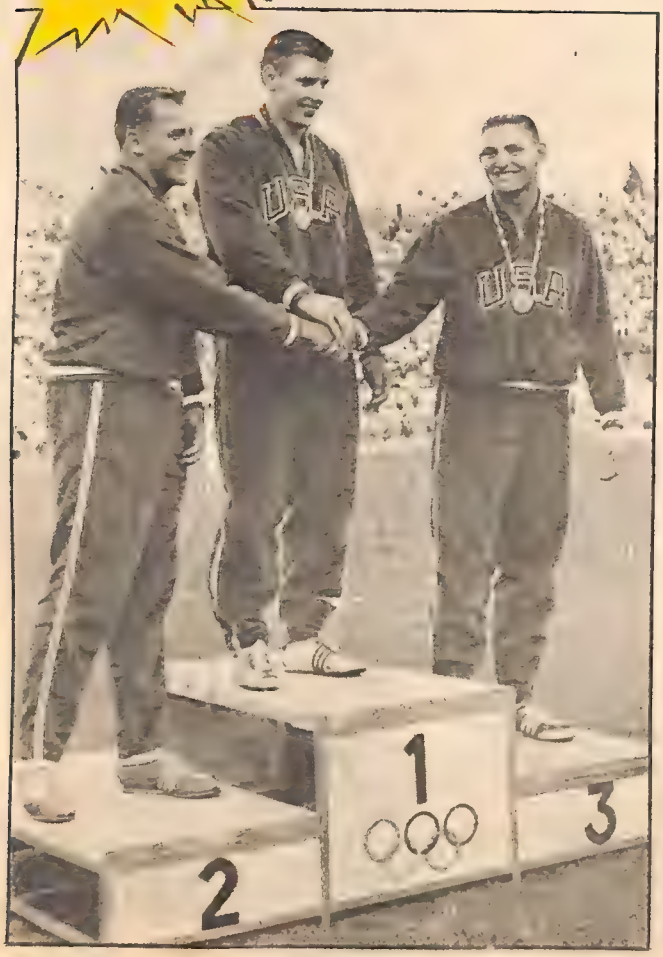

1956 Melbourne Olimpiyatları'yla birlikte müthiş bir şampiyon doğuyordu: Alfred Oerter... Disk atıyordu Oerter.. Ama öyle bir sporcuydu ki.. Yüksek formunu tam dört Olimpiyatta koruyacak ve disk atmada peşpeşe dört Olimpiyatta altın madalya kazanacaktı. İnanılmaz bir rekordu bu.. İşte Alfred Oerter ya da kısaca Al Oerter zafer dizisine 1956 Melbourne Olimpiyatları'nda başlıyordu. Amerikalı atlet sonraki dört yıllarda da şeref kürsüsünden inmeyecekti.

AVUSTRALYA'DA 3'Ü ALTIN 7 MADALYA KAZANIYORUZ

1956 Melbourne Olimpiyatları'nda Türk güreşçileri başarılı olmuş, 3 birincilik, 2 ikincilik, 2 üçüncülük kazanmışlardı. Başka hesapla, 3'ü altın, 2'si gümüş, 2'si bronz 7 madalya ile dönmüştük ülkemize... Genç yaşta kaybettiğimiz büyük şampiyon Hamit Kaplan'dı Melbourne'daki altın adamlarımızdan biri.. Mustafa Dağıstanlı ve Mithat Bayrak da öteki şampiyonlarımızdı.

Hamit Kaplan

Hamit Kaplan Türk güreşinin gerçekten büyük isimlerindendi. 1956'nın öteki 2 şampiyonu Mustafa Dağıstanlı ve Mithat Bayrak da peşpeşe madalya kazanma başarısına eren sporcularımızdı.

DENİZDEKİ CANAVARLAR

Deniz canavarlarıyla ilgili öyküler yüzyıllardır anlatılır. Gerçekte, canavar denebilecek büyüklükte deniz yaratıkları yakalanmıştır

OKYANUSLAR dünyamızın üçte ikisinden fazlasını kaplarlar. Kimi yerlerde 12000 metre derinliğe ulaşırlar. Okyanusların uçsuz bucaksız derinlikleri henüz tümüyle keşfedilememiştir. Deniz dibinde canavarların yaşadığına ilişkin öyküler de bu yüzden yüzyıllardır anlatılmaktadır. Deniz canavarlarını gördüğünü söyleyen gemiciler bunların yassı yılanlara benzediğini söylemişlerdir. Ancak bu canavarlar bildiğimiz yılanlardan kat kat büyüktür. Anlatılan öykülere göre deniz canavarlarının keskin dişleri ve iki-üç metre boyundaki başları dehşet verici bir görüntüdedir. Denizlerin diplerinde yaşayan canavarlardan korkan gemiciler öykülerinde bunların zaman zaman su yüzüne çıkarak gemileri için tehlikeli olduklarını anlatmışlardır.

1852 yılında Monongahela ve Rebecca Sims adlı balina gemileri Kanada'daki Bedford limanından güneye doğru hareket ettiler. Gözcüler açıkta balinaların olduğunu haber verdiler. Monongahela'nın kaptanı Seabury balinanın arkasına düştü. Gemi bu dev hayvanın yanına yaklaşınca gemiciler dehşetle irkildiler. Gördükleri bir balinadan çok daha büyük bir balıktı. Ancak kaptan Seabury hayvanı avlamakta kararlıydı ve zıpkıncılarına hareketè geçmesini buyurdu. Dev balığın boynuna zıpkınlar birbiri peşisıra saplanmaya başladı. Ne olduğu anlaşılmayan dev balık bir iki dakika içinde öldü ama can çekişirken peşindeki iki zıpkın sandalını da sürükledi. Gemicilerin hepsi boğuldular. Aynı hayvanı Rebecca Sims'in kaptanı da görmüştü. Kaptan balinadan da büyük olan bu balığın boyunun 45 metre uzunluğunda olduğunu söylüyordu. Çenesinde pekçok keskin ve sivri diş bulunan hayvanın rengi kahverengiydi. Hayvanın gövdesi o kadar iriydi ki, geminin güvertesine almak olanaksızdı. Bu yüzden başını kesip götürdüler.

Daha sonra iki gemi geri dönmek üzere hareket ettiler. Rebecca Sims kazasız belasız geri döndü. Ancak öteki gemiden bir daha hiç bir haber alınamadı. Ne gemi tayfalarından biri ne de canavarın başı bulunabildi. Ancak uzun bir süre sonra Alaska açıklarında bir gemi enkazına raslandı. Bu belki de kaybolan geminin kalıntısıydı.

1881 yılında Bertie adlı İskoç gemisi Kuzey Denizi'nde karadan 140 kilometre açıkta gidiyordu. Birdenbire sular yarıldı ve büyük bir baş göründü. Dev bir hayvanın parlayan iri gözleri denizcileri dehşete boğmuştu. Garip yaratık gemiye doğru hızla geliyordu. Gemi tayfaları bütün güçleriyle dev yaratığı uzaklaştırmaya çalışıyorlardı. Biri zıpkınını salladı, canavar denizin dibine daldı. Ama dalışıyla birlikte nerdeyse gemiyi de batıracaktı. Zıpkıncılar ancak zıpkın iplerini keserek dev yaratıktan kurtuldular? Gemi hızla limana doğru kaçmaya başladı. Ama canavar gemiyi izliyordu. Birazdan güneş battı ve gemiciler canavardan kurtulmayı başardılar.

1962 yılında da çok garip bir olay oldu. Amerika'nın Florida kentinin açıklarında beş dalgıcı taşıyan bir tekne fırtınaya tutuldu ve açık denize düştü. Fırtına dinince her yanı yoğun bir sis kapladı. Tekne bir saat kadar ortalıkta dolaştıktan sonra tayfalar denizden gelen ölü balık kokusu duydular, arkasından da bir tıslama sesi işittiler. Birdenbire 4 metre uzunluğunda, kahverengi, yassı bir boyun deniz yüzüne çıktı. Dev yaratığın başı bir deniz kaplumbağasının başını andırıyordu. Paniğe kapılan dalgıçlar denize atladılar. Ancak sisten birbirlerini göremiyorlardı. Tekneden sağ olarak kurtulabileri tek kişinin anlattığına göre dalgıçların her biri denizin dibini boylamıştı. Aralarından hiç birisi kurtulamamıştı.

Aslında deniz canavarlarının tarihi çok eskilere uzanır. 1873 yılında üç kişi İngiltere açıklarında bir balıkçı teknesinde avlanıyorlardı. Bir ara denizde bir kayalığa çarptıklarını farkettiler. Ancak kayalık biraz sonra oynamaya başladı. Aslında bu bir deniz canavarıydı. Dev yaratık büyük bir mürekkep balığıydı. Deniz dibine doğru giderken tekneyi de beraberinde sürüklüyordu. Mürekkep balığıyla boğuşma sürerken balıkçılardan birisi küçük bir baltayla mürekkep balığının kollarından birisini kesti. Balık her tarafı mürekkebe boğarak denizin derinliklerine karıştı. Balıkçılar zorlukla kıyıya ulaşabildiler ve mürekkep balığının kolunu da beraberinde getirdiler. Kolun uzunluğu 6 metreydi. Bir ay sonra yine aynı yerde balıkçılar aynı büyüklükte bir mürekkep balığını yakalamayı başardılar. Bu mürekkep balığının o zamana kadar yakalananların en büyüğü olduğu saptandı. 1887 yılında Yeni Zelanda'da bir deniz canavarı daha yakalandı. Bu da bir mürekkep balığıydı. Balığın boyu 3 metre idi, kollarının her biri ise 13 metre uzunluğundaydı. 1964 yılında ise İspanya açıklarında 11 metre uzunluğunda bir başka mürekkep balığı ele geçirildi. Günümüzde mürekkep balığının ne kadar büyüklükte olabileceği kesin olarak bilinmemektedir.

SİNEMADA CANAVARLAR

DENİZLERDEKİ canavarlar uzun süre söylencelere konu olmuş, gemicilerin korkulu düşler görmelerine yol açmışlardır. Sinemacılar da bu konunun üzerine giderek, daha çok gelir getirebilecek filmler yapmaya başlamışlardır. Tabii bu tür filmlerin sayısı arttıkça, içinde daha çok korkunç ögeler bulunun filmler, daha fazla gelir getirmişlerdir. Örneğin önümüzdeki yıl ülkemizde gösterilecek, "Denizin Dişleri" filminde, Amerika'nın bir kıyı kentine dadanan köpekbalıkları konu edilmektedir. Plajlara acımasızca saldıran kanlı hayvanlar bir çok insanın hayatını kaybetmelerine neden olmuşlardır.

Ahtapotlar da saldırgan bir hayvan olarak tanınırlar. Oysa gerçek çok başkadır. Ülkemizin güney kıyılarında, Akdeniz'de bir çok ülkede bu hayvanın etinden yapılma yiyecekler yenirken, sinemada ahtapotlar çok vahşi, saldırgan birer hayvan olarak tanıtılmışlardır.

Halk arasında göl canavarlarıyla da ilgili söylenceler yaygındır. Örneğin 1934 yılında Doktor Robert Wilson bir göl canavarının fotoğrafını çektiğini söylemiş, çektiği fotoğraf uzun bir süre basında yer almıştır. Ama yine de bu fotoğrafın gerçek bir canavarın fotoğrafı olup olmadığı konusunda kuşkular vardır. Tabii bu canavar da kısa bir süre sonra filmcilere iyi bir malzeme olmuş, çevrilen film yapımcılara çok para kazandırmıştır.

UÇURTMA YAPALIM

uçurtmayı yaşatalım

NURİ ÖDEKAN

DEĞİŞİK ÖRNEKLER

① EJDERHA

Yaklaşık 30-40 sm. çapında çok sayıda çemberlerden oluşur. Kaplaması kağıttandır. Çubuklar kamıştandır. Köprü, iki noktalıdır. Kuyruğu kağıt şeritlerle yapılır. Yapım ve uçurma güçlüğü olan bir tiptir. Baş ve gövdesi oluşturan çemberlerin kaplamaları ejderhayı andıran renk ve desenlerle boyanarak, çok etkili bir görünüm sağlanabilir.

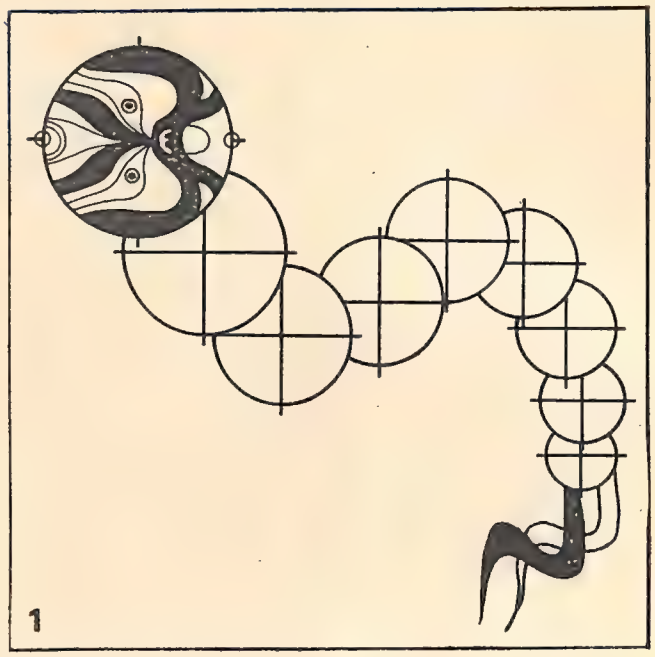

1

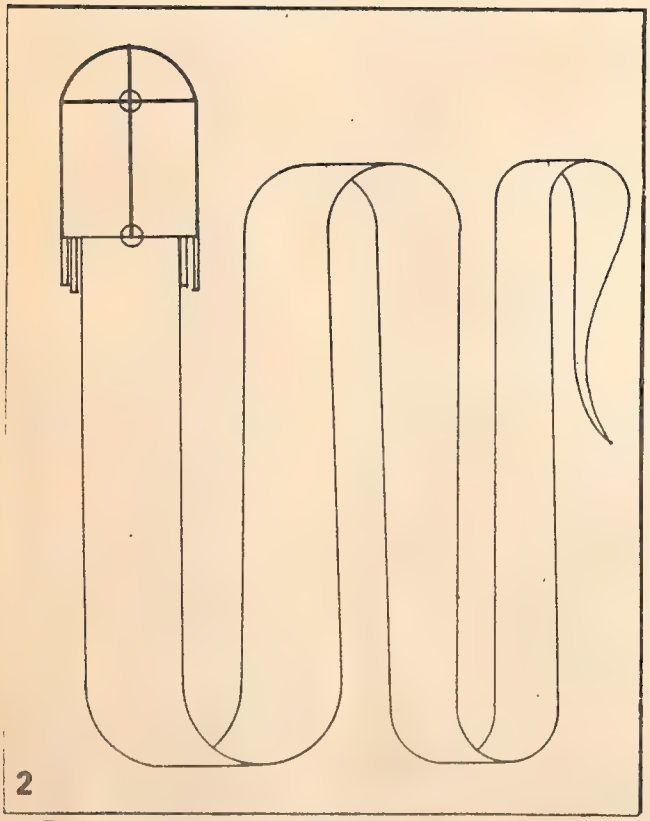

2

② YILAN

Kaplaması ipektendir. Çubuklar kamıştan yapılır. Köprü, iki noktalıdır. Geleneksel yılan uçurmaları bu malzemelerle yapılmakta idi. Ancak günümüzde plastik çubuklar ve polietilen kuyruk ve kaplama kullanılarak, çok başarılı sonuçlar elde edilmiştir. Başı oluşturan kısım yılan başına benzetileceği gibi, kare ya da dikdörtgen de yapılabilir. Kuyrukta kullanılan malzemenin ağırlığına bağlı olarak çok uzun kuyruklar yapılabilir. Örneğin 26 metre uzunlukta yapılmış kuyrukla uçurulan uçurtmalar vardır.

③ KELEBEK

Kaplaması kağıttandır. Kamış ya da kare kesitli ahşapla çubukları yapılır. Köprü, iki noktalıdır. Kuyruğu kağıttan yapılır. Bu tip uçurtmada kenarlar iple desteklenmektedir. Çıtalar düğüm noktalarında birbirlerine bağlanır. Ancak tümü kaplama malzemesine yapıştırılır. Çıtalar kanat boşluklarında kaplamaya yapıştırılan bir iple birbirlerine bağlanırlar. Bu şekli ile, başarılı olunabilirse, kanat çırpan bir kelebek görüntüsü sağlanabilir.

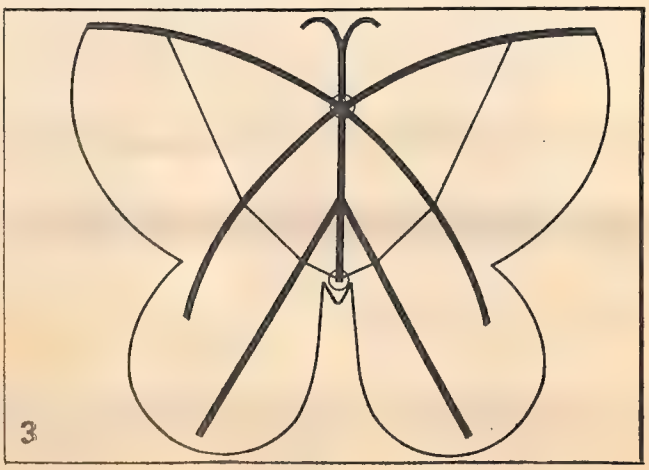

3

Uçurtma Şenliği

11 Mayıs 1980

ATİLA ALPÖGE

DÜNYADA UÇURTMA

Uçurtma çok eski çağlardan beri bilinen bir eğlence. İlk önce Asya'da yapılmış ve oradan bütün dünyaya yayılmış. İpek, kağıt, saat gibi bir çok şeyin önce Asya ulusları tarafından yapıldığını biliyorsunuz. Batı ülkeleri bunları oradan almış. İşte uçurtma da böyle...

Her ulusun kendince değişik bir uçurtması var. Eski çağlarda başlayan bu merak günümüze kadar sürmüş. Japonlar, Çinliler, Koreliler, Güney Asyalılar çeşit çeşit uçurtma yapıp uçuruyorlar.

Bunlar yalnızca çocuklar için yapılıyor, sanmayın. Uçurtma yapıp uçurmak öylesine güzel bir eğlence ki, yaşlı başlı adamlar da karışıyor bu işe.

Örneğin Japonya... Burada uçurtma yapımı başlı başına bir sanat haline gelmiş. Yüzlerce uçurtma ustası var. Bunlar özellikle uçurtmaların yüzüne çok güzel resimler boyuyorlar. Belli günlerde yarışmalar yapılıyor. Uçurtma dövüşleri düzenleniyor. Hele bazı köylerde, bazı kasabalarda bu merak çok büyümüş. Hoşubana denilen kasaba buna güzel bir örnek... Burada her yıl iki gün süren bir uçurtma şenliği yapılıyor. Ancak Hoşubana'nın en önemli özelliği Japonya'nın en büyük uçurtmalarının burada yapılması...

Hoşubana'lılar şenlik günü için uçurtmalarını birlikte yapıyorlar. Ürettikleri bir uçurtmanın yüksekliği 4 katlı bir yapı kadar. Uçurtmanın boyutları şöyle: 11 metreye 14,5 metre...

Ancak bu kadar büyük bir uçurtmayı havalandırmak elbette kolay değil. Bu uçurtmanın havalandırılması için 50 kişi görev alıyor. İplere hepsi birden sarılıyor da, ancak öyle göğe salıyorlar. İpleri 10 kişi 20 kişi tutmaya kalksa uçurtma onları havalandırıp götürür uzaklara.

Bu şenliği Hoşubana'da 70 bin kişi gelip seyrediyor. İşte uçurtma bazı ülkelerde bu kadar önemli.

YARIŞMA

11 Mayıs günü siz yaptığınız güzel uçurtmalarla göklerde yarışacaksınız. Ama bir yarışma da biz düzenledik.

Bu, bir yazı yarışması. Konusu sizin kendi yaptığınız uçurtma ve kentinizdeki uçurtma şenliğinde gördükleriniz. Bu anlamda hazırlayacağınız yazıları bize göndereceksiniz.

Ama hemen acele etmeyin. Dedik ya, konu kendinizin yapacağı ve uçuracağı uçurtmayla ilgili; bir de 11 Mayıs gününe ait. Bu bakımdan yazı göndermeden önce 11 Mayıs'ı beklemek gerekiyor. Bu nedenle de biz şimdilik yarışma koşullarını duyurmuyoruz. Koşulları öğrenmek için iki, üç hafta bekleyeceksiniz.

Ama böyle bir yarışmanın geldiğini şimdiden haber veriyoruz. Uçurtmayı nasıl yaptığınızı, nasıl denediğinizi bir kenara not edin. Daha sonra yarışma koşullarına göre yazılarınızı hazırlarsınız.

Şimdilik uçurtmalarınızı tamamlamaya bakın.

NASIL UÇUYOR?

Uçurtma nasıl uçuyor? Uçak nasıl uçuyor? Havadan daha ağır olan bu şeyler nasıl uçuyor? Bu soruların yanıtı hep aynı. İyi bir uçurtmacı olmak için bu yanıtı bilmeniz gerekiyor.

Uçurtma ya da uçak göğe yükselince havada bazı güçler oluşur. Bunlar uçmayı sağlar. Havada oluşan bu güçleri inceleyen bir bilim dalı bile var. Uçak yapımcıları bu bilimi öğrenerek yetişirler.

Haydi bu soruyu birlikte yanıtlayalım. Bir deney yaparak...

Bir karış büyüklüğünde kalınca bir kağıt alın. Kendi etrafında hafifçe yuvarlayın. Ucundan üç parmak kıvırıp katlayın. Kıvırdığınız bu ucu masanın üstüne yapıştırın ya da elle tutun. Böylece aşağıdaki resimde kalın çizgiyle gördüğünüz biçimde kamburlaşmış olarak masa üstünde duran bir kağıt elde edeceksiniz. Bunun yalnızca katladığınız ucu masaya tutturulmuş durumda; öteki ucu serbest...

Şimdi kağıda, tam karşıdan, resimde oklarla gösterildiği gibi üfleyin. Kuvvetle...

Üflediğinize göre kağıdın düzleşmesi ve masaya yapışması gerekmez mi? Oysa, kağıdın kamburlaşmış sırtının ve serbest duran ucunun havalandığını göreceksiniz.

Bu nasıl oldu? Biliyorsunuz, havanın basıncı var. Her cisme her yanından bu basıncı yapıyor. Kambur duran kağıdın altında da, üstünde de bu basınç aynı ölçüde var. Ama siz üfleyince havanın yüksek bir hız kazanmasından dolayı üstteki basınç azaldı ama alttaki basınç etkilenmedi. Bu yüzden de alttan gelen basınç üsttekinden daha fazla oldu ve kağıt havalandı.

Uçaklar böyle uçuyor. Aşağıda bir uçağın kanadının kesitini görüyorsunuz. Siyahla gösterilen kanat; oklar ise hava akımını belirtiyor.

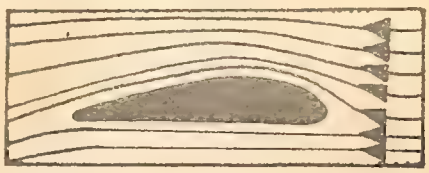

Kanadın üstü kambur gibi. Altı ise düz.. Kanat havayı ikiye bölüyor. Kamburluğa gelen hava akımı burayı geçebilmek için birden hızlanıyor; yani hava basıncı azalıyor. Altta ise hava akımı geçip gidiyor. Basınç değişmiyor. Yukarıda basınç azaldığı için kanat da yukarı doğru itilmiş oluyor.

Orada bir KALDIRMA GÜCÜ oluşuyor. Uçağı bu güç havalandırıyor. Uçurtmayı da...

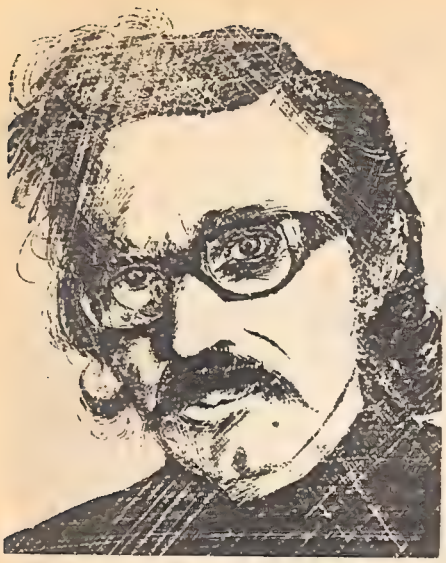

YALÇIN

Karmaşık bir çağın çelişkilerini görüp, düşündü, güldü. İç dünyasında oluşturduğu güzellikleri özgün çizgi ve renkleriyle bizlere sundu. Bir kez bakıp geçilecek türden değildir onun yapıtları. Her bakışımızda yeni bir boyutunu görüp yeni anlamlar çıkaracağız. Ustamızı, ölümünün üçüncü yılında saygıyla anıyoruz

— Mısır nerdedir yavrum?
— Yazın tarlada, kışın kalburdadır efendim!

(İlk karikatürü. 1947'de Doğan Kardeş Dergisi'nde yayımlanmıştır...)

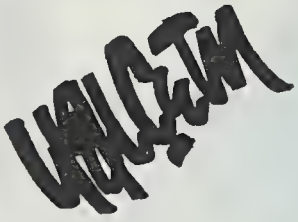

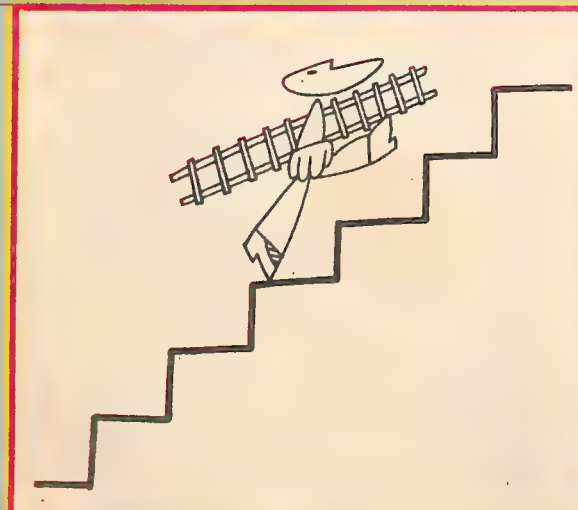

ÇETİN'E ...

ÇOĞUMUZ gibi, Yalçın Çetin'in ilk karikatürü Doğan Kardeş'te yayınlandı. Daha on üç yaşında bir çocuktu, ama mesleğini seçmişti. Yaşamını karikatür çizerek sürdürmeye karar vermişti Yalçın Çetin. Ona, "Çetin" dediğimiz zaman kızar, "yahu soyadım çetin değil, çekin" derdi. Arkadaşlar "çekin" soyadına alışamadılar bir türlü. Onun direnişine karşın inatla, "çetin" dediler. Neden böyle oldu bilmiyorum ama sonunda o da "çetin" adını üstlendi.

Çok başarılı bir sanatçı oldu. Çizdiği karikatürleri çoğu kez biz beğensek bile o bir eksiğini bulur, hiç üşenmez, yeniden çizerdi. Öyle ki aynı karikatürü beş altı kez çizdiğini bilirim. Her yaptığı da bir öncekinden daha iyi olurdu. Bir kaç çizgide oluşturuluvermiş sanılan yapıtların gerçek öyküsü budur işte. Her karikatür gerçekte karmaşık sorunların anlatılarak en iyi anlaşılır biçimde topluma sunulmasıdır. Tıpkı karmaşık bir problemi çözüp sonunda (x) i bulmak gibi. Yalçın Çetin okur, düşünür, doğayı, toplumu anlamaya çabalar, sonunda bulduğu bir çok karikatür konusundan en iyisini seçip çizerdi.

1960'larda Almanya'ya gitti. Bir kaç yıl kaldı. Canlı resim filmleri yaptı orada. Bu konuda da çok başarılı olmuş, iyi bir yaşam düzeyine kavuşmuştu. Her çeşit konforu vardı. Ama yurt özlemi ağır bastı, döndü geldi. Yabancı ellerde daha iyi bir yaşam yerine, öz yurdunda daha güç ama daha yararlı bir yaşam seçmişti. Çizgi film işini sürdürdü. Bu çok ağır işte sürekli çalışmasına yorgunluğuna karşın karikatür çalışmalarına ara vermedi. Biliyorsunuz, izlediğiniz filmlerde bir saniyede yirmi beş fotoğraf geçer gözlerimizin önünden. Çizgi film çizeri, bir saniye için ortalama on resim çizmek zorunda. Bu resimler film oluncaya kadar, oldukça güç ve karmaşık işlemlerden geçer. Böylesine yorucu bir iş gününden çoğu kez gecesinden sonra, hergün karikatür çizmek kolay değildir.

Bu arada Çetin, Karagözü inceleyip halkımızın yüzlerce yıllık geçmişi olan bu yaygın görsel sanatını çizgilerine uyguladı. Çok başarılı oldu. Öylesine yoğun çalışıyordu, yorulmak nedir bilmiyordu. Sanki karikatür çizerek dinleniyordu.

Bu durmak dinlenmek bilmeyen sanatçı 1976 yılında, dünyanın en iyi yüz modern karikatüristinden biri seçildi. Onun başarısı hepimize. Türkiyemize büyük bir armağanıdır.

Bu büyük başarısından bir yıl sonra 14 Nisan 1977'de yitirdik Yalçın Çetin Ustamızı.. Bu durmak dinlenmek bilmeyen sanatçımızın yaşamı başarılarla doludur.

Sanatçılar, yapıtlarıyla bugünlerden yarınlara seslenirler. Bir milletin sanatçıları yapıtlarıyla tarihin oluşmasına katkıda bulunurlar, Yalçın Çetin de yüzyılımızdan gelecek yüzyıllara seslenebilecek, güçlü kişilerdendir.

MISTIK

YAZISIZ

BİR AVUÇ HIRSIZ

5

yazan: nina bawden

NARGİLE SUYU

SARI saçları, mavi gözleri ve pembe yanakları vardı. Nefes nefese yukarıya geldiğimizde bizi dudaklarında aptalca gülümsemeyle karşıladı.

"Sid sizin takıma girebileceğimi söylüyor," dedi. Ne kadar çok saçı olduğunu göstermek istermişçesine onları arkaya doğru savurdu ve bir yandan da müthiş bir kahkaha savurdu.

Taa, başlangıçta onu yerine oturtmak gerekirdi. "Takım değil," dedim. "Biz bebek değiliz. Bir komite bu. Mezarlık Komitesi."

"Oh, ama bu çok korkunç bir şeymiş gibi görünüyor" dedi. Bu "Korkunç" sözünü söylerken de o masmavi gözlerini kocaman kocaman açmıştı. Bir yandan da titriyormuş gibi yapıyordu.

"İstemiyorsan bize katılmayabilirsin" dedim büyük bir umutla.

"Ama Rosie katılabileceğimi söyledi. Ve ben de tam yüz lira getirdim Komiteye." dedi. Alt dudağı ağlayacakmış gibi titremeye başlamıştı. Numara yaptığı çok belliydi. Ama ne olur ne olmaz diye, "Peki, öyleyse, istersen katılabilirsin. Ama şunu bilesin ki, o yüz lirayı sermayeye kattıktan sonra senin değildir o para artık. Bu para Komitenin malıdır ve bizim istediğimiz yönde harcanabilir," dedim.

"Bu para Donanma Bayramı için harcanacak" dedi Sid. "Sonra bir kano için para biriktirmeye başlayacağız."

Clio ciddi bir suratla "Fişek satın alamazsınız. 14 yaşınızdan büyük olmanız gerekir bunun için. Bu yasa gereğidir biliyorsunuz" dedi.

"Algy alacak kadar uzun boylu" dedi Sid.

Algy'ye baktı. "Peki öyleyse" dedi. "Satın alacağı şeylerde hepimizin söz hakkı varsa sorun değil. Bir yığın patırtı istemiyorum" Gene o budala gülüşüyle güldü. Sanki bir banyodan dışarı su boşalıyormuş gibi bir sesti bu.. "Siz erkek çocukları iyi tanırım!"

Bu "erkek çocukları" sanki bir hayvandan söz ediyormuş gibi söylemişti. Bu beni deliye çevirdi. "Komiteye katılmadan önce bilmek zorunda olduğun bir şey var. Şu duvardan aşağı koşabilmelisin" dedim.

Bir an durdu, aşağıya doğru baktı. Sonra alçak sesle "Oh, hayır..." dedi. Sesindeki korkuda yapaylık yoktu. Doğrusunu isterseniz yokuş bu alacakaranlıkta olduğundan da daha dik görünüyordu. Dibinde de korkutucu kara bir yığın vardı. Aslında bunlar uçak fabrikasından zaman zaman dışarı atılan makina ya da demir parçalarıydı. Ama bunu bilmesi olanaksızdı. "Rosie" dedi, "Gerçekten de yapmam gerekiyor mu?"

Rosie rahatsız rahatsız kımıldandı. Böyle olması da doğaldı, çünkü bu kuralı Rosie kendi koymuştu. Clio'yu daha önceden uyarması gerekirdi.

"Göründüğü kadar korkutucu değildir" dedi. "Yalnızca bir yere çok dikkat etmen gerekiyor. Algy tam orada düşüp gözlüklerini ve iki ön dişini kırmıştı."

Clio bu işten hiç de memnun olmuşa benzemiyordu. O budala gülüşü yüzünden silindi. Şimdi gerçekten korkmuş gözüküyordu.

Algy birden "İlle de yapmak zorunda değil, değil mi? Hiç olmazsa bu gece" dedi.

"Kural böyle" dedim. "Değil mi Sid?"

Sid gırtlağını temizledi. Başını evet anlamında öne arkaya salladı.

"Gece karanlığında yapılır diye bir kural yok" dedi Algy.

"Eh, peki" dedim Clio'ya dönerek. "Bunu yarın sabah, gündüz gözüyle yaparsın öyleyse."

İfadesiz bir yüzle bana bir an bak-

tı, sonra hepimizi şaşırtan şu cümleyi söyledi: "Hayır. Bunu herhangi bir zaman yapmam ille şartsa şimdi yaparım."

Ve ona yolun kaçınılması gereken kötü yerlerini belirtmemize fırsat vermeden fırladı gitti. Aslında buradan görünüşü pek de içaçıcı olmamakla birlikte, yokuş dibine doğru düzleşiyor ve Algy kadar sarsak değilseniz ve hurda demirlere takılmazsanız kemiklerinizin tekini bile kırmadan aşağı inmeniz olasıdır. Clio aşağı kadar sağ salim indi. Adımlarını kendinden emin bir biçimde atıyor ve uçar gibi iniyordu. Ancak dibine geldiğinde, birden vurulmuş gibi kendini yere attı ve tren düdüğünü andıran tiz bir ses çıkardı.

"Hey Tanrım" diyerek Sid ona doğru koşmaya başladı. Rosie'yle ben de izledik. Tahmin edeceğiniz gibi bayağı bayağı korkmuştum. Ama Clio'nun görünürde bir şeyciği yoktu. Yalnızca kendini korkudan yere atınca dizi azıcık sıyrılmıştı. Sid sanki Clio küçük bir bebekmiş gibi bir yandan dizini mendiliyle temizlemeye çalışırken bir yandan da "Şişt, hadi ağlama artık, bir şeyin yok bak" diye yavaş ve tatlı bir sesle söyleniyordu. Ancak Clio vızıldamaktan vazgeçmeyince "Kapa çeneni, yoksa ihtiyar Puffer'ın bizi duymasını mı istiyorsun?" diye parladı.

İhtiyar Puffer gece bekçisiydi. Aslında bu adı ona biz takmıştık. Nefes alırken, havayı içine çekip dışarı çıkarışında püfür püfür gibi bir ses çıkarırdı. Nöbeti sırasında çevreyi dolaşmaya çıktığında bazen bizim tarafa da geldiği olurdu. O zaman eski Humber'imizin içinde sesimizi soluğumuzu tutarak otururduk. Fabrikaya, kapanış saati olan 5'te gelir ve bir saat sonra da dolaşmaya çıkardı.

"Hemen hemen altı oluyor" dedim korkuyla. "Sus Clio, duyacak seni."

Tam bağıracakken sustu ve bu arada hıçkırdı, sonra sakinleşti. Ama çok geç kalmıştı. Algy yukardan "Dikkatli olun Komite" diye bağırdı. Ve işte Puffer elinde sopasını sallayarak, hurdaların arasında kendine yol açıp bize doğru geliyordu. Bir yandan da bağırdı: "Olduğunuz yerde kalın, size söyleyecek bir çift sözüm var."

"Clio Sid'le benim aramda durmuş, "Artık koşamam. Nefesim tükendi çünkü..." diyordu.

"Doğaldır, çünkü yarısından çoğunu bağırmak için kullandım" dedim kızgınlıkla. "Bana tutun haydi!"

"Ayağımda botlar var, onun için Clio'yu ben alacağım" dedi Sid. Birden, Clio'yu arkasından sürükleyerek deliler gibi yokuş yukarı bir koşu kopardı. Rosie'yle ben de daha ağırdan alarak onları izledik. Ağırdan alıyorduk çünkü Puffer'dan aslında fazla bir korkumuz yoktu. Onun bağırmasının, dayağından daha korkunç olduğu kanısındaydık. Birkaç kez bizi kovalamıştı ama bunu sanki bir oyunmuş gibi yapardı. "Yakalarsam fena yapacağım" diyerek yokuş yukarı bizi izliyormuş gibi yaptı. Aslında fazla bir çaba gösterdiği yoktu doğrusu. Bu gösteriyi yapması gerekiyordu tabii.. Çünkü mademki bekçiydi, bizi kovalamak da onun göreviydi, Burnunun ucuna dek sokulmadıkça oralarda bulunmamızdan pek de rahatsız olmuyordu. Bazen bizim Humber'in içinde olduğumuzu bildiğini, bu yüzden de başka taraflara baktığını sanıyorum.

Clio durumun değişmesine neden oldu. Duvarın tepesinde kendisini güven içinde hissettiği için, sanırım biraz da önceki serüvenin yarattığı heyecanla bağırmaya başladı: "Şaşkın ihtiyar budala, şişko, tıknefes ihtiyar budala!"

Bu kaba olduğu kadar da budalaca bir davranıştı, çünkü ihtiyar bekçi bize karşı tavrını hemencecik değiştiriverdi. Aslında bizi yakalaması söz konusu değildi. Yalnızca bir kez Rosie'nin ayağı kaydı ve neredeyse yakalanacakken, kolundan tutup yukarı çektim. Ama duvarın tepesine çıktığımızda bekçinin sesiyle irkildik: Bir daha buralara gelirsiniz ha, hele bir deneyin, sizi polise haber vereceğim." Bu kez ciddi olduğunu biliyorduk bekçinin. Mademki ona saldırmıştık artık burada güven içinde saklanamazdık.

Duvardan aşağı doğru bizi kovalaması olanaksızdı. Ama gene de biz büyük bir hızla kaçmayı sürdürdük.

Yola çıktığımızda Sid, "Sen bir budalasın Clio", dedi nefes nefese. "Bunları söylemen için neden neydi? Kuzum sen beyinsiz doğmuşsun herhalde."

" Bir kez daha oraya gidemeyiz artık, her şey bitti!" diye söylendim. Aslında söylediklerime kendim de inanmıyorum ama, Clio'nun suçunu gözler önüne sermek istiyordum.

Yavaşlayarak yürümeyi sürdürdük. Clio burnunu çekerek ağlamaya başlamıştı. Rosie kolunu onun omuzuna doladı ve Sid'le bana yüksekten bakarak, "Sakın onlara aldırma sen Clio" dedi, "Yanlızca zalim görünmek istiyorlar". Budala kız burnunu çekmeyi sürdürdü.

Demiryolunun yanına varıncaya dek kimse sesini çıkarmadı. Sonra Algy, "Geri dönmeliyiz. Sermayemiz ve Aristotle var kurtarılacak," dedi.

Sid, "Birkaç gün bekleyelim iyisi mi." dedi. "O zamana dek, bekçi bize kızgınlığını unutur belki."

O haftanın sonuna kadar Ölüm Duvarı'nda buluşamadık. Bunun nedeni ihtiyar bekçinin kızgınlığından korkmamız değildi. Hava dışarı çıkmamıza izin vermedi. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyor ve rüzgâr kiremitleri uçuracak denli hızla esiyordu.

HAFTAYA ETYEMEZİN BİR!

HER TELDEN

CESUR SÜRÜCÜ

DÜNYANIN EN KÜÇÜK FİL TERBİYECİSİ

Dünyanın en küçük fil terbiyecisinin bir kız çocuğu olduğunu biliyor muydunuz? 11 yaşındaki Marien Muck bir sirkte çalışıyor. Görevi de fil terbiyeciliği. Kendisinden kat kat büyük bu hayvanlara küçük Marien dilediği hareketi yaptırabiliyor. Marien bu işi sekiz yaşından beri yapıyor. Fil terbiyeciliği ona ailesinden gelmiş. Anne ve babası da aynı sirkte vahşi hayvan terbiyeciliği yapıyorlar. Fotoğrafta Marien'in bir buyruğuyla ayaklarını kaldıran filler görülüyor.

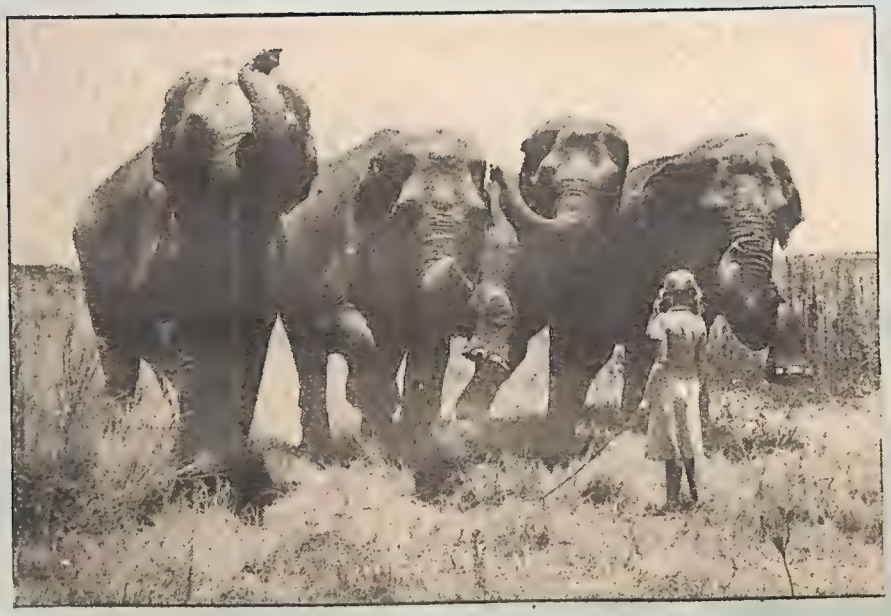

Küçük Vicki beş kişinin üzerinden motorsikletiyle uçmaktan büyük zevk duyuyor. Bu işi yaparken de hiç korkmadığını, çok kısa bir süre sonra da sekiz kişinin üzerinden atlayabileceğini söylüyor.

YEDİ yaşındaki İngiliz çocuğu Vicki'nin son günlerde garip bir merakı var. Küçük Vicki eğimli bir tahta platformun önünde yatan beş kişinin üstünden motosikletiyle atlamaktan büyük zevk duyuyor. Yerde yatanlardan birisi de kendi babası. Bu tehlikeli atlayışını yaparken küçük motosiklet meraklısı hiç de heyecanlı görünmüyor. Her atlayışını da başarıyla tamamlıyor. Birinci fotoğrafta Vicki atlamak üzere motosikletiyle hızla geliyor. Tahta platforma çıkıyor. Babası Tony Muxlov ve dört arkadaşı hiç de heyecanlı görünmüyorlar. Çocuğun başarılı bir atlayış yapacağından yüzde yüz emin bekliyorlar. Dört yaşından beri İtalyan JC 5C motosiklete binmeye alışan Vicki beş adamın üstünden başarılı atlayışını yapıyor. Vicki İngiliz televizyonunda gösterilen Büyük Yediler adlı bir filmde de motosikletiyle yaptığı atlayışlarla ün kazanmış. Bu arada Vicki'nin bir kız çocuğu olduğunu söylemeyi unutmayalım.

Vicki yakın bir zamanda beşten fazla kişinin üzerinden atlayacağını söylüyor. Ancak bütün ısrarlarına rağmen büyükleri buna yanaşmıyorlar. Ortada şimdiden görülen bir gerçek varsa o da Vicki'nin büyüyünce motosikletiyle herkesi şaşırtacak atlayışlar yapacağı...

Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan Isaac Singer çocuklar için yazmaya başlamasının 500 nedeni olduğunu söylüyor...

NEDEN ÇOCUKLAR İÇİN YAZIYORUM?

ISAAC Bashevis Singer Nobel Edebiyat Ödülü sahibi bir Amerikalı yazar. Çocukları çok seviyor ve onlar için güzel şeyler yazıyor. Bunun nedenlerini kendi ağzından dinleyelim:

"Bayanlar baylar, çocuklar için yazmaya başlamamın 500 nedeni var. Burada size sadece on tanesini açıklayacağım.

1. Çocuklar eleştirileri değil kitapları okurlar. Eleştirmenlere de beş paralık değer vermezler.

2. Çocuk kitabı kendi kimliğini bulmak için okumaz.

3. Çocuklar kendilerini suçluluk kompleksinden arındırmak, asiliğe susamışlığını gidermek ya da huzursuzluğunu dindirmek için okumaz.

4. Psikolojiden hiç anlamazlar.

5. Sosyolojiyi aşağılarlar.

6. Hiç bir zaman Kafka'yı ya da Finnegans Wake'i anlamaya çalışmaz.

7. Hâlâ iyi şeylere, aileye, meleklere, şeytana, büyücülere, cinlere, berraklığa, mantığa, noktalamaya ve diğer modası geçmiş şeylere inanırlar.

8. İlginç öyküleri severler, yorumları, yol göstericileri, ya da dip notları değil.

9. Bir kitabı sıkıcı bulurlarsa, hiç çekinip utanmadan, açıkça esnerler.

10. Sevgili yazarlarının insanlığı kurtarmasını beklemezler. Genç oldukları halde zaten bunun olanaksızlığını bilirler. Böyle çocukca düşler yalnız büyüklere özgüdür.

MEKTUP ARKADAŞI

Türkiye'nin her yöresinden yeni arkadaşlar edinmek ister misiniz? Bize adınızı, adresinizi, nelerle ilgilendiğinizi kısaca yazın. Bu köşede yayımlayalım...

- ALİ KAMIŞ: Yaşım 13. Boş zamanlarımda kitap okur, müzik dinlerim. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Erdemli Lisesi Sınıf 2 – D Erdemli – İÇEL
- KENAN ÖZGEN: Yaşım 14. Doğadan hoşlanırım. Akvaryum balıkları beslerim. Özellikle kitap okumayı severim. Aynı zevkleri paylaşan arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
  Adres: İstiklal cad. Daloğlu Ap. No: 154 Da. 3 / 3 İZMİT
- AYSEL GÜLER: 13 yaşındayım. Kitap okumayı, el işlerini ve doğayı çok severim. Ayrıca pul ve kartpostal koleksiyonu yapıyorum. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum.
  Adres: Süleyman sok. Süleyman çıkmazı No: 9 Çekirge – BURSA
- GÖNÜL SARICA: 11 yaşındayım. Şiir ve hikaye okumasını çok severim. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Namık Kemal cad. Maslak yokuşu Çimen sok. No: 9 Alibeyköy – İSTANBUL
- ERDAL BALCANO: Pul, sigara ve kartpostal biriktiriyorum. Ayrıca yüzme ve futbolla yazışmak istiyorum.
  Adres: Bahçelievler Stadyum sok. No: 5/2 BALIKESİR
- MUSTAFA HASMADEN: 11 yaşındayım. Elektrik aletleriyle oynamayı, kitap okumayı, gezmeyi, boş zamanlarımda futbol oynamayı severim. Yaşıtlarımla mektuplaşmak istiyorum.
  Adres: Mimar Sinan mah. Topkapı cad. No: 3 Kat: 1 EDİRNE
- CAHİT ÇAKICI: Yaşım 12. Boş zamanlarımda kitap okur, futbol oynarım. Pul ve kartpostal koleksiyonu yapıyorum. Dergi okurlarıyla yazışmak istiyorum.
  Adres: Atatürk mah. Çayırlık sok. No 40/A Çan – ÇANAKKALE
- SEMA SARAÇOĞLU: Yaşım 11. Müzik dinlemeyi, yüzmeyi, kitap okumayı, şiir yazmayı severim. Ayrıca kartpostal biriktiririm. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Topraksu Loj. Şehirüstü Mah. 1/1 AMASYA
- EBRU GÜNDOĞDU: Yaşım 10. Pèçete biriktiririm. Boş zamanlarımda kitap okur, şiir yazarım. Dergi okuru arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
  Adres: Hürriyet cad. Güneykaya Ap. D: 4 BOLU
- PELİN İLBEYİ: Yaşım 14. Kibrit, sigara, peçete ve kart biriktiririm. Müzik dinlemeyi, kitap okumayı severim. Mektuplaşmak istiyorum.
  Adres: İpekçilik cad. Bahçe sok. Orman Loj. 5/2 Setbaşı – BURSA
- ÖZLEM DAVUTOĞLU: Yaşım 13. Boş zamanlarımda kitap okur, müzik dinler, kart ve pul biriktiririm. Ayrıca masa tenisi oynarım. Yurdumuzun çeşitli yörelerindeki arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
  Adres: Demetevler 2. cad. Uğur Ap. 118/3 Yenimahalle – ANKARA
- HALİT ALP PEKER: Yaşım 9. Pul ve para biriktiririm. Kitap okumayı çok severim. Yabancı ülkelerin ve kentlerin özelliklerini araştırırım. Dergi okurlarıyla yazışmak istiyorum.
  Adres: Opr. Raif Bey sok. Lale Ap. No: 9 D. 8 Şişli – İSTANBUL
- İSMAİL DOĞRAMACI: Yaşım 14. Kartpostal biriktiririm, kitap okumayı ve gezmeyi severim. Yazışmak istiyorum.
  Adres: 1678 sayılı Karapürçek Tarım Kredi Kooperatifi Akyazı / ADAPAZARI
- AYHAN GÜVENER: Yaşım 14. Kitap okumayı ve spor yapmayı severim. Pul ve poster biriktiriyorum. Türkiye'nin her yöresinden çeşitli yaşta arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
  Adres: Sukapı mah. Belediye loj. No: 58 K.3/44 KARS
- SABRİYE GÜRGENBURAN: Yaşım 11. Pul, poster, ve kartpostal biriktiririm. Boş zamanlarımda kitap okumayı ve oyun oynamayı severim.
  Adres: Şirintepe, mah. Birkurt sok. No: 17 ESKİŞEHİR
- TÜRKER DEMİRCAN: Yaşım 11. Kitap okumayı, resim yapmayı, müzik dinlemeyi, spor yapmayı çok severim. Yazışmak istiyorum.
  Adres: Bahçelievler, Gül sok. Yenişehir – BURSA
- GÜLER CİDDİ: Yaşım 11. Müzik dinlemeyi, füüt çalmayı, kitap okumayı severim. Kartpostal, ve pul biriktiririm. Resim yaparım. Çeşitli yerlerden arkadaşlarla yazışmak istiyorum.
  Adres: Yukarı Göztepe, Rıdvanpaşa sok. No: 7/10 Kadıköy – İSTANBUL
- RAFİYE ÖZO: Yaşım 11. Boş zamanlarımda kitap okur, müzik dinlerim. Kart biriktiririm. Yaşıtlarımla yazışmak istiyorum.
  Adres: Beyazıt Paşa mah. Okul sok. No: 12 BURSA
- AFŞİN AKIN: Yaşım 14. Pul, kartpostal, sigara ve kibrit kutusu biriktiririm. Gitar çalıyorum. Müzik dinlemeyi, basketbol, futbol, masa tenisi oynamayı ve kitap okumayı severim. Yaşıtlarımla yazışacağım.
  Adres: Saray mah. Atatürk cad. No: 95/3 Alanya – ANTALYA

OKURDAN OKURA

KİTAP

Kitap bilginin özüdür,
Kitapsız yaşam olmaz
Kitap beynimin gözüdür
Kitapsız yaşam olmaz

Her zaman yanımızdadır
Elimizdeki çantamızdadır
Okuldaki sıramızdadır
Kitapsız yaşam olmaz

En iyi dayanağımızdır
Daima arkamızdır
İkinci bir aklımızdır
Kitapsız yaşam olmaz

İLHAN ZANDAR

İLKBAHAR

Koyun, kuzu meliyor
Çevremiz güzelleşiyor
Çiçekler açıyor
Ne güzel ilkbahar

Gül, lâle, menekşe
Hepsi ayrı renkte
Ağaçlar yeşeriyor
İlkbahar yaklaşıyor

BAHTIŞEN ÜLKEN

Resim: İDRİS İLHAN

Bu, sizin sayfanız... Şiirlerinizi, resimlerinizi, öykülerinizi, kısa yazılarınızı ve kendi fotoğraflarınızı bekliyoruz...

TÜRKİYEM

Buz gibi pınarları
Yeraltı kaynakları
Altın gibi ırmakları
Cennet gibi her bir yanı

Bozkırları yaylaları
O güzelim ormanları
Hayvanları ağaçları
Uçuşuyor hep kuşları

Edirnede Meriç nehri
Ankara'nın Anıtkabri
İstanbul'un Kaleleri
Mavi renklidir gölleri

Zonguldak'ın kömürü ü
Divriği'nin demiri
Hepsinin ayrı yeri
Cennet vatanım Türkiye

Masmavidir denizleri
Tertemizdir herbir yeri
Kumları altın rengi
Cennet vatanım Türkiye

ÖZGÜR DOĞAN

ÖĞRETMENİM

Bilsen nasıl mutluyum
Okumayı öğrettin diye
Borcumu nasıl öderim
O şefkatli yüzüne

Bilgi dolu ağızın
Sevgi yolu yanın
Annelik babalık yapan bakışların
Beni nasıl mutlu eder bilsen
Benim canım öğretmenim.

DUYGU GÖKALP

AĞLA ARKADAŞ AĞLA

Ağla arkadaş, ağla kaderin için
Ağla arkadaş, ağla yetim olduğun için
Tepinerek, zıplayarak, bağırarak ağla
Bir köşede sessiz sedasız ağla.
Anan, baban için ağla
Yeterki ağla, kimsesizliğin için.

HÜLYA FUNDA KIŞLAK

OKURDAN OKURA

ÇOCUKLAR

Ne güzel gülerler çocuklar
Özenirim onlara
Acıdan ve yoksulluktan
Haberleri yok ama
Yakında onlar da katılacak
Bu yıkılası dünyaya
Tadacaklar acı gerçekleri
Kahkahaları yarım kalacak
Gülmek için açılan dudaklar
Kapanacak tekrar
Onun yerini acı bir gülümseme alacak
Artık onlara özenemiyeceğim

ASLIHAN DAİ

KARA BULUT

Neredeydin bunca zaman kara bulut
Söyle neredeydin
Hasretini çekmişiz
Söyle neredeydin

Hepimiz sevinçliyiz
Gülüyor yüzlerimiz
Geldiğin için

Yağ istediğin kadar yağ
Durmadan yağ ki ekinlerimiz büyüsün
Eğer sen yağmazsan açlıktan ölürüz
Yağ hiç aralıksız yağ.

AKİF AKFERT

OKURDAN OKURA

ANADOLU

Bir yol bilirim uzak,
Anadolu...
Yılların hasreti, ana hasreti
Anadolu...

Bir yol bilirim uzak,
Anadolu...
Saçlar ak, eller nasırlı
Geceler isli lambalarla aydınlık
Anadolu...

Bir yol bilirim uzak,
Anadolu...
Düşlerim orada, tüm sevgim orada
Geliyorum sana herşeyimle
Anadolu...

MUZAFFER ÇOBAN

TUTUMLU OLMAK

Elimizdeki paranın
Birazını harcayalım.
Kalanını saklayalım
Ve tutumlu olalım

Eğer tutumlu olursak biz
Her güçlüğü yeneriz
Sıkıntıya düştük mü
Hemen paramız hazırdır.

SERPİL ÇALIKOĞLU

Resim: EMRAH TECİRLİ

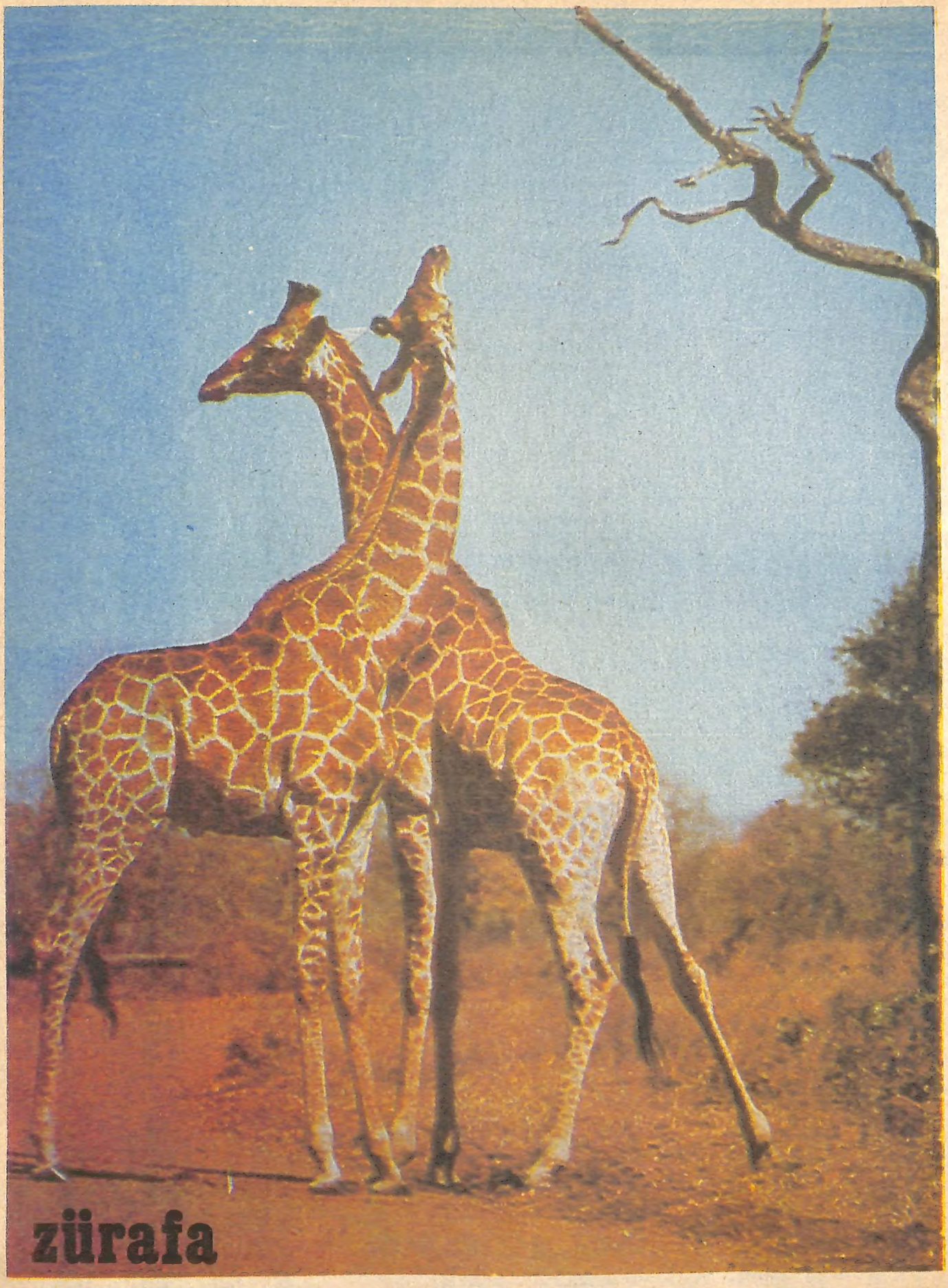

zürafa

BİP®

Bip bip, bip....bip....
Çocuklar sizinle tanışalım.
Bip benim adım.
Yeni ve üstün yapıştırıcıyım
Size biraz özelliklerimden söz edeyim.
Ambalajım, özel plastikten yapılmıştır.
Dayanıklı, esnektir.
Beni patlatamazsınız.
Kapağım tüpümün ağzını iyice kavrar.
Kapalıyken havayla temas etmem.
Bu yüzden kurumam.
İsterseniz akarım, isterseniz akmam.
İstemediğiniz yere asla bulaşmam.

Benimle zevkli çalışırsınız.
Plastik yapıştırıcıyım,
Kuruyunca şeffaflaşırım.
Bundan sonra birlikte olacağız.
Pamuk Prenses ve Yedi Cücelerim'den dilediğinizi alın.
Masal serisini tamamlayın.
Boşalan tüplerimi sakın atmayın.
Birlikte neler neler oynayacağız.

BİP
"yeni ve üstün yapıştırıcı"

DENGE A.Ş. Abdülhakhamit Cad. 16/5 TAKSİM Tel: 44 64 24-43 70 12-44 61 36

ASA

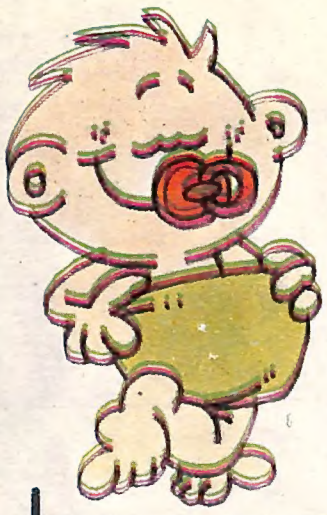

cincinimiz kocaman
balonu bu kadar
tadı gitmez ağızdan
karikatürüü dee vaaaaar...

Cincin®

cin çocuklar cincin çiğner